BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

CAIETE DE STUDII
Nr. 31

CAIETE DE STUDII
Nr. 31

Iulie 2012

Notă

Opiniile prezentate în această lucrare aparţin în întregime autorilor şi nu implică sau angajează în vreun fel Banca Naţională a României.

Reproducerea publicaţiei este interzisă, iar utilizarea datelor în diferite lucrări este permisă numai cu indicarea sursei.

ISSN 1224-4449 (versiune tipărită)
ISSN 1584-0883 (versiune *online*)

STATISTICI PENTRU UN MEDIU ECONOMIC ÎN SCHIMBARE

Autori*:

Marian Mustăreaţă (coordonator)
Constantin Chirca
Camelia Neagu
Mirela Alexandru
Nicoleta Nicolae

* Banca Naţională a României, Direcţia Statistică

Lista abrevierilor

ABE	Autoritatea Bancară Europeană
AEAPO	Autoritatea Europeană pentru Asigurări şi Pensii Ocupaţionale
AEVMP	Autoritatea Europeană pentru Valori Mobiliare şi Pieţe
BCE	Banca Centrală Europeană
BNR	Banca Naţională a României
BRI	Banca Reglementelor Internaţionale
CE	Comisia Europeană
CERS	Comitetul European pentru Risc Sistemic
CMFB	Comitetul pentru statistici monetare, financiare şi balanţă de plăţi
CSA	Comisia de Supraveghere a Asigurărilor
CSDB	Baza de date centralizată a titlurilor
EUROSTAT	Oficiul de statistică al Comunităţilor Europene
FI	Fonduri de investiţii
FMI	Fondul Monetar Internaţional
FSB	Comitetul pentru Stabilitate Financiară
G-20	Grupul celor 20
INS	Institutul Naţional de Statistică
JO	Jurnalul Oficial al Comunităţii Europene
MDDG	Manualul de deficit şi datorie guvernamentală
MO	Monitorul Oficial al României
MoU	Memorandum de înţelegere
OCDE	Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică
PIB	Produsul intern brut
SCN	Sistemul Conturilor Naţionale
SEBC	Sistemul European al Băncilor Centrale
SEC	Metodologia Sistemului European de Conturi Naţionale şi Regionale
UE	Uniunea Europeană

Cuprins

I. Noile cerinţe informaţionale în domeniul statistic.....9

I.1. Iniţiative la nivel internaţional.....12

I.2. Iniţiative la nivel european.....14

I.2.1.Utilizarea bazelor de microdate.....15

I.2.2. Guvernanţa economică.....17

I.2.3. Indicatorii de *scoreboard*.....18

I.2.4. Politica de revizuire comună.....22

II. Metodologia Sistemului European de Conturi Naţionale şi Regionale.....23

II.1. Actualizarea cadrului metodologic.....23

II.1.1. Diferenţe metodologice.....24

II.1.1.1. Unităţi instituţionale.....24

II.1.1.2. Sectoare instituţionale.....26

II.1.1.3. Instrumente financiare.....31

II.2. Implicaţiile SEC 2010 asupra cerinţelor de raportare.....33

III. Implicaţiile noii metodologii de contabilitate naţională şi ale cerinţelor informaţionale ale utilizatorilor asupra statisticilor băncilor centrale.....34

III.1. Statistica bilanţului monetar al instituţiilor financiare monetare şi statistica ratelor dobânzii.....34

III.2. Statisticile privind activele şi pasivele fondurilor de investiţii.....39

III.3. Statisticile privind societăţile de asigurare şi fondurile de pensii.....41

III.4. Statistica finanţelor guvernamentale.....43

Bibliografie.....45

Anexe.....47

I. Noile cerinţe informaţionale în domeniul statistic

Evoluţiile în domeniul economic în perioada crizei economice pe care o traversează economia mondială, precum şi schimbarea percepţiilor liderilor politici şi ale publicului nu au rămas fără consecinţe asupra statisticilor europene şi a sistemului statistic, conducând la acumularea de cerinţe noi de date din partea utilizatorilor, la dezvoltarea de noi statistici pentru satisfacerea acestora şi la declanşarea unui proces de regândire a acestuia.

Astfel, în condiţiile crizei financiare, a apărut evidentă pentru decidenţii de politici economice nevoia de a se îmbunătăţi calitatea datelor statistice, prin extinderea gradului de acoperire, creşterea granularităţii datelor şi îmbunătăţirea promptitudinii şi punctualităţii acestora.

Percepţia unor utilizatori a fost aceea că au lipsit informaţii şi date statistice care ar fi putut sprijini luarea unor decizii adecvate evenimentelor care se derulau. În realitate, criza financiară nu s-a datorat lipsei de informaţii, dar trebuie recunoscut faptul că informaţia de calitate în contextul crizei financiare ar putea ajuta la moderarea efectelor crizei şi la o mai bună administrare a acestora.

Interesul utilizatorilor de statistici, politicieni şi analişti financiari, este orientat în prezent spre date de o tot mai mare granularitate, date consolidate la nivel de grupuri, date despre sectorul aşa-numit *shadow banking*, deţinerile de titluri, expunerile *cross-border* etc.

Un prim efect al crizei resimţit de statisticieni a fost creşterea cererii pentru statisticile financiare (destul de bine cunoscute de utilizatori), care se doreau mai detaliate şi disponibile mai rapid. Noile cerinţe la nivel european în acest domeniu sunt detaliate în Capitolul III din studiu.

Ulterior a apărut nevoia de noi statistici, pentru a întări cadrul de supraveghere a instituţiilor bancare şi managementul politicii monetare. Desigur că un prim pas în acest sens este de a utiliza în mod eficient, în urmărirea scopurilor de supraveghere la nivel micro şi macroeconomic, toate datele deja disponibile, colectate în scopurile elaborării altor statistici.

De exemplu, datele colectate la nivel de unitate raportoare, în scopurile elaborării unor statistici macroeconomice (statistica bilanţului monetar al instituţiilor financiare-monetare, statisticile ratelor medii ale dobânzilor, statisticile titlurilor de valoare, statisticile conturilor naţionale), pot fi utilizate ca date micro, servind scopurilor de stabilitate financiară, cu condiţia ca datele să se bazeze pe definiţii şi standarde de raportare armonizate.

Dar, după cum se constată în cazul colectării datelor în scopuri de supraveghere a sistemelor bancare şi financiare, armonizarea standardelor de raportare nu este suficientă pentru a asigura deplina comparabilitate a datelor. Este nevoie, în plus, de armonizarea cadrelor contabile şi a regulilor de prudenţialitate. În acest sens, la nivel european, mandatul Autorităţii Bancare Europene prevede realizarea unui standard contabil unic, conform căruia toate băncile din statele membre se vor supune aceloraşi cerinţe, le vor aplica în acelaşi mod şi vor avea un cadru comun de raportare către autorităţile naţionale de supraveghere. Aceasta va face ca analizele de risc la nivel micro şi macro să nu mai fie distorsionate, ceea ce le va creşte calitatea.

Criza economică şi financiară a schimbat şi viziunea analiştilor economici asupra economiei şi asupra datelor şi informaţiilor statistice. Se poate spune că, înainte de criză, analiştii financiari descriau economia prin trei relaţii fundamentale (cererea, oferta, relaţia inflaţie/şomaj) şi două politici de răspuns (cea monetară şi cea fiscală), cu ajutorul cărora puteau genera un set de explicaţii cu privire la evoluţiile din economie.

Acesta era un mediu în care rezultatele economice şi reacţia politicilor erau relativ uşor de prevăzut, iar rolul statisticilor era de a facilita extragerea unui semnal privind unii indicatori-cheie şi nu acela de a facilita înţelegerea fundamentelor economice.

Odată cu apariţia crizei datoriilor suverane şi pe fondul evoluţiei situaţiei din Grecia, a crescut cererea pentru statisticile finanţelor publice – deficitul şi datoria guvernamentală, veniturile şi cheltuielile totale şi pe clasificaţia funcţională, atât în baze *cash,* cât şi pe bază de drepturi constatate (*accrual*), probleme care sunt detaliate în subcapitolul I.2.2.

Având în vedere programele de asistenţă financiară internaţională la care au apelat unele state, măsurile de ajustare bugetară care s-au impus în multe ţări, cele de sprijinire a pieţelor şi instituţiilor financiare la care au apelat multe guverne, recent analiştii financiari au început să îşi pună întrebări cu privire la posibilităţile de evaluare a reformelor structurale şi a succesului acestora.

Cu toate că pieţele financiare au nevoie din ce în ce mai mult de date privind finanţele guvernamentale, producătorii de statistici ar trebui să aibă în vedere să nu supraestimeze expertiza pieţelor în domeniul contabilităţii instituţiilor publice. Datele produse şi diseminate ar trebui să fie suficient de transparente şi însoţite de metadate, astfel încât semnificaţia indicatorilor să fie clară şi să nu producă confuzii. De asemenea, analiştii financiari pot fi derutaţi de revizuirile frecvente ale datelor sau pot să nu înţeleagă semnificaţia acestor revizuiri, care în general se datorează unor modificări de metodologie sau disponibilităţii de noi surse de date, iar în unele cazuri pot fi urmarea corectării unor erori anterioare. Un alt element care poate genera confuzie în rândul analiştilor financiari este modificarea componenţei sectorului „Administraţie publică", determinată de aplicarea regulilor metodologice statuate prin Sistemul European de Conturi Naţionale şi Regionale din Comunitate – SEC 1995. Toate acestea, precum şi conceptele vehiculate de statisticieni şi politicieni în acest domeniu, incertitudinile care există în prezent cu privire la modul de calcul al PIB potenţial şi al deficitului structural sporesc eforturile pe care trebuie să le facă analiştii pentru a evalua calitatea politicilor fiscale.

Din perspectiva analiştilor financiari, priorităţile în domeniul statistic ar fi: îmbunătăţirea disponibilităţii şi calităţii datelor; creşterea accesibilităţii şi diversificarea modului de prezentare a datelor; extinderea ariei de acoperire a statisticilor.

Din tot ceea ce s-a întâmplat de la declanşarea crizei economice şi financiare şi până în prezent, se pot desprinde câteva „lecţii", atât pentru decidenţii de politici macroeconomice, cât şi pentru producătorii de date statistice. Acestea ar putea fi sintetizate astfel:

(1) Politica monetară şi supravegherea în scopuri de stabilitate financiară se susţin reciproc. Pe de-o parte, evaluarea riscului macroeconomic bazată pe informaţii mai cuprinzătoare asupra

sistemului bancar permite băncii centrale să formuleze un răspuns rapid şi proactiv pentru prevenirea dezechilibrelor. Pe de altă parte, suplimentarea analizelor monetare convenţionale cu evaluări asupra dezechilibrelor financiare şi a vulnerabilităţilor bilanţiere facilitează evaluarea sustenabilităţii macroeconomice.

(2) Supravegherea macroprudenţială trebuie să ţină pasul cu creşterea gradului de sofisticare a pieţelor financiare. Recenta criză financiară globală a evidenţiat câteva aspecte importante în domeniul supravegherii: incapacitatea acesteia de a reglementa activităţile excesiv de speculative; subevaluarea riscurilor instrumentelor financiare cu grad ridicat de rafinament; agravarea impactului crizei datorată legăturilor şi interdependenţelor dintre jucătorii financiari.

(3) În contextul crizei, modelele teoretice curente privind rolul şi comportamentul băncilor centrale s-au dovedit neadecvate şi a apărut necesitatea unei activităti noi, aceea de supraveghere macroprudenţială, bazată pe legătura dintre sectorul financiar şi cel real. De aceea, statisticile monetare trebuie să furnizeze nu numai informaţii asupra tuturor subsectoarelor financiare, dar şi serii de date adecvate scopurilor de supraveghere macroprudenţială, iar sistemele de colectare a datelor trebuie reorganizate.

(4) Necesitatea unei mai bune conştientizări a riscurilor generate de globalizare şi integrarea pieţelor financiare, care nu mai permit ca efectele unei crize să rămână izolate la o singură ţară sau regiune; se ridică astfel întrebarea dacă statisticile *cross-border* disponibile în prezent sunt adecvate şi permit detectarea acumulării riscurilor care apar din factori transnaţionali.

(5) Unii responsabili la nivel european apreciază că au existat carenţe ale supravegherii prudenţiale. Datele şi informaţiile statistice, necesare în procesul de evaluare a riscurilor, sunt limitate, iar producerea de informaţii noi are costuri mari. Dar nu este mai puţin adevărat că lipsa informaţiilor poate fi mai costisitoare pentru societate decât colectarea lor.

În ceea ce priveşte abordarea care ar trebui să fie urmată de producătorii de date statistice, aceştia ar trebui să aibă în vedere ca structurile de date colectate să asigure flexibilitate în cazul apariţiei de noi cerinţe, astfel încât statisticienii să aibă un rol proactiv în identificarea de noi indicatori şi anticiparea cerinţelor viitoare.

În acest context, rolul de producător de statistici al unei bănci centrale devine cu atât mai important cu cât se pune accentul pe coordonarea politicilor macroprudenţiale. Criza financiară a arătat atât necesitatea îmbunătăţirii calităţii producţiei de statistici, cât şi a interpretării şi comunicării acestora, în final crescând presiunea asupra statisticienilor. De asemenea, urmărirea scopurilor de supraveghere şi analiză macroprudenţială de către băncile centrale ridică probleme considerabile pentru funcţia statistică a acestora. Statistica reprezintă un bun public, iar statisticienii trebuie să asigure interfaţa între utilizatori şi raportori, încercând să înţeleagă nevoile primei categorii şi constrângerile cu care se confruntă cea de a doua categorie.

I.1. Iniţiative la nivel internaţional

Ca urmare a interconectivităţii tot mai mari a sistemului financiar, s-au făcut mari progrese în îmbunătăţirea şi dezvoltarea statisticilor la nivelul zonei euro, al UE şi la nivel global.

Autorităţile naţionale din diferite state, cât şi instituţii financiare internaţionale, precum FMI, Banca Mondială, BRI, BCE au lansat numeroase iniţiative de colectare de noi date statistice, pentru a acoperi golurile informaţionale. Aceste cerinţe sunt o consecinţă inevitabilă a dezvoltării permanente a pieţelor şi instituţiilor financiare, dar în momente de criză indisponibilitatea la timp a datelor sau calitatea insuficientă împiedică decidenţii politici şi participanţii pe pieţele financiare să formuleze răspunsuri adecvate.

Astfel, în aprilie 2009, curând după declanşarea crizei financiare internaţionale, Grupul de lucru pentru întărirea cooperării internaţionale şi promovarea integrităţii pieţelor financiare, format din miniştrii de finanţe şi guvernatorii băncilor centrale din Grupul celor 20 (G-20), a solicitat FMI şi Comitetului pentru Stabilitate Financiară (FSB) să analizeze domeniile în care se constată lipsa de informaţii şi să propună măsuri pentru colectarea de date.

În ceea ce priveşte **monitorizarea acumulării riscurilor în sistemul financiar**, s-au formulat următoarele recomandări:

Necesitatea dezvoltării cadrului conceptual şi a metodologiilor statistice	Cadrul conceptual şi metodologiile statistice există, este necesară îmbunătăţirea colectării datelor
Rec. nr. 3 – dezvoltarea şi încurajarea implementării indicatorilor standard, în scopul obţinerii de informaţii cu privire la riscurile producerii unor evenimente extreme, concentraţiile, variaţiile în distribuţii şi volatilitatea indicatorilor în timp	Rec. nr. 2 – întărirea cadrului internaţional de raportare a indicatorilor privind sănătatea financiară şi stabilitatea instituţiilor financiare (aşa-numiţii indicatori de stabilitate financiară)
Rec. nr. 4 – elaborarea de indicatori de măsurare a efectelor de pârghie agregate şi a decalajelor privind scadenţele în sistemul financiar	Rec. nr. 5 – îmbunătăţirea gradului de acoperire a indicatorilor privind transferul riscurilor, inclusiv cu date privind pieţele de credit *default swap*
Rec. nr. 6 – investigarea cerinţelor de publicare pentru produsele structurate complexe	Rec. nr. 7 – îmbunătăţirea statisticilor privind deţinerile de titluri de creanţă

Pentru mai buna monitorizare a **conexiunilor internaţionale ale sistemelor financiare**, au fost formulate următoarele recomandări:

Necesitatea dezvoltării cadrului conceptual şi a metodologiilor statistice	Cadrul conceptual şi metodologiile statistice există, este necesară îmbunătăţirea colectării datelor
Rec. nr. 8 şi 9 – îmbunătăţirea colectării de date la nivel global şi a schimbului de informaţii între instituţiile financiare în vederea monitorizării riscurilor sistemice	Rec. nr. 10 şi 11 – extinderea gamei informaţiilor raportate către Banca Reglementelor Internaţionale şi participarea la ancheta FMI privind investiţiile de portofoliu (CPIS)
Rec. nr. 13 şi 14 – colectarea de informaţii privind fluxurile bancare *cross-border* ale societăţilor financiare şi nefinanciare	Rec. nr. 12 – colectarea de informaţii privind poziţiile investiţionale internaţionale

Pentru **monitorizarea vulnerabilităţii economiilor naţionale la şocuri** este necesară dezvoltarea de noi seturi de date financiare şi economice, inclusiv date sectoriale, prin:

Necesitatea dezvoltării cadrului conceptual şi a metodologiilor statistice	Cadrul conceptual şi metodologiile statistice există, este necesară îmbunătăţirea colectării datelor
Rec. nr. 16 – informaţii de distribuţie (intervale, cuartile) privind mărimea discrepanţelor dintre conturile naţionale nefinanciare şi financiare, distribuţia veniturilor, a consumului şi a averii	Rec. nr. 15 – îmbunătăţirea acoperii datelor de conturi naţionale sectoriale, atât pentru stocuri, cât şi pentru tranzacţii Rec. nr. 17 – creşterea comparabilităţii internaţionale a statisticilor finanţelor guvernamentale Rec. nr. 18 – date privind datoria sectorului public în condiţii de comparabilitate internaţională Rec. nr. 19 – dezvoltarea de statistici de preţuri ale pieţelor imobiliare, care să asigure comparabilitatea internaţională a acestora

Au fost identificate şi căi de acţiune în domeniul **comunicării statisticilor oficiale**, având în vedere faptul că în multe cazuri utilizatorii nu cunoşteau informaţiile disponibile:

Necesitatea dezvoltării cadrului conceptual şi a metodologiilor statistice	Cadrul conceptual şi metodologiile statistice există, este necesară îmbunătăţirea colectării datelor
	Rec. nr. 20 – dezvoltarea unei pagini de internet pentru publicarea principalilor indicatori globali (*Principal Global Indicators*) şi eliminarea discrepanţelor dintre datele naţionale disponibile

Ultimul raport al FMI şi FSB, din iunie 2011[1], arată că în ultimii ani s-au făcut progrese în completarea gamei informaţiilor disponibile, dar încă mai sunt multe de făcut, inclusiv pentru a exploata mai bine statisticile deja existente şi a le analiza din unghiuri şi perspective noi.

În calitate de membru al Fondului Monetar Internaţional, al Băncii Reglementelor Internaţionale şi al Uniunii Europene (care la rândul său este membru al Grupului celor 20), România s-a alăturat eforturilor comune de acoperire a golurilor informaţionale conform recomandărilor formulate de Grupul de lucru pentru întărirea cooperării internaţionale şi promovarea integrităţii pieţelor financiare.

Astfel, în vederea monitorizării acumulării riscurilor în sistemul financiar, România raportează periodic la FMI, începând din anul 2005, setul de indicatori de stabilitate financiară (recomandarea nr. 2) şi a început dezvoltarea statisticilor titlurilor de creanţă (recomandarea nr. 7), pentru a fi

[1] http://www.imf.org/external/np/g20/pdf/063011.pdf.

în măsură să răspundă cerinţelor BCE la momentul intrării în vigoare a Regulamentului privind statistica deţinerilor de titluri, preconizată pentru toamna anului 2012, şi pentru a contribui la alimentarea bazei de date a deţinerilor de titluri a SEBC.

În domeniul monitorizării conexiunilor internaţionale ale sistemelor financiare, Banca Naţională a României participă la ancheta *Coordinated Portfolio Investment Survey* (CPIS) a FMI privind investiţiile de portofoliu (recomandarea nr. 11) şi transmite date privind poziţia investiţională internaţională (recomandarea nr. 12) prin participarea, începând din anul 2009, la ancheta *Coordinated Direct Investment Survey* (CDIS) a FMI.

Pentru îmbunătăţirea capacităţii autorităţilor de monitorizare a vulnerabilităţii economiei naţionale la şocuri, România îşi îmbunătăţeşte continuu statistica conturilor naţionale (recomandarea nr. 15), atât a celor nefinanciare (elaborate de Institutul Naţional de Statistică, responsabil de altfel şi pentru implementarea la nivel naţional a metodologiilor statistice de contabilitate naţională), cât şi pe cea a conturilor naţionale financiare (elaborate de Banca Naţională a României). Având în vedere apropiata intrare în vigoare a noii metodologii prevăzute de Sistemul European de Conturi Naţionale ediţia 2010 (SEC 2010), cele două instituţii trebuie să îşi coordoneze eforturile pentru corecta implementare a acesteia în producţia statistică (a se vedea Capitolul II din lucrare).

În acelaşi sens şi pe baza aceleiaşi metodologii, completată cu manualele şi recomandările metodologice ale instituţiilor internaţionale (Manualul privind deficitul şi datoria guvernamentală al Eurostat, Manualul privind statistica finanţelor guvernamentale al FMI), se derulează şi eforturile de îmbunătăţire a calităţii şi creşterii comparabilităţii internaţionale a statisticii finanţelor guvernamentale şi a datoriei sectorului public (recomandările nr. 17 şi 18).

I.2. Iniţiative la nivel european

Se poate aprecia că noile cerinţe de suplimentare a datelor şi informaţiilor statistice apărute în contextul crizei financiare au deschis noi oportunităţi pentru îmbunătăţirea statisticilor. Aceasta a devenit o preocupare majoră a statisticienilor, care încearcă să păstreze echilibrul între creşterea sarcinii de raportare statistică a entităţilor raportoare – pentru care, desigur, furnizarea informaţiilor solicitate implică unele costuri – şi colectarea de date de calitate, relevante şi suficient de detaliate pentru a veni în sprijinul monitorizării stabilităţii financiare – a cărei punere în pericol are pentru societate costuri mai mari decât cele ocazionate de colectarea şi prelucrarea informaţiilor necesare.

Statisticile trebuie să joace un rol-cheie în transmiterea de semnale de avertizare timpurie cu privire la eventualele riscuri care pot ameninţa stabilitatea financiară. Dar criza a arătat, de asemenea, că semnalele date de statisticile monetare şi financiare sunt dificil de interpretat într-o manieră coerentă şi relevantă. De exemplu, este greu de apreciat peste ce prag finanţarea normală a unei economii aflate în creştere devine un *boom* al creditării.

Având în vedere că rolul BCE şi al băncilor centrale naţionale în asigurarea stabilităţii financiare este statuat prin Tratatul privind Uniunea Europeană, cadrul legal de colectare a datelor statistice de către băncile centrale a fost recent amendat pentru a acoperi şi necesităţile de date în scopuri

prudenţiale. A fost amendat, de asemenea, şi cadrul instituţional al UE, prin înfiinţarea noilor autorităţi de supraveghere la nivel european.

Astfel, în noul cadru european de supraveghere intrat în vigoare la 1 ianuarie 2011, Comitetul European pentru Risc Sistemic (CERS) are atribuţii la nivel macroprudenţial şi monitorizează şi evaluează sursele de risc sistemic în cadrul sistemului financiar european, iar cele trei autorităţi europene de supraveghere[2] au atribuţii la nivel microprudenţial cu privire la sistemul bancar, pieţele de capital şi domeniul asigurărilor şi fondurilor de pensii.

Pentru aducerea la îndeplinire a scopurilor sale, CERS are nevoie de date statistice şi prudenţiale, atât agregate, cât şi individuale, cu privire la condiţiile economice, dezechilibrele sectoarelor nefinanciare, riscurile de credit, condiţiile de finanţare, performanţele sistemului financiar, intermedierea financiară, infrastructura pieţelor.

Cooperarea dintre diferitele autorităţi de supraveghere a pieţelor este deosebit de importantă, atât la nivel naţional, cât şi supranaţional, inclusiv în domeniul partajării datelor. Procedurile de schimb de date trebuie să asigure păstrarea confidenţialităţii acestora, cu alte cuvinte respectarea unuia dintre principiile de bază ale statisticii.

I.2.1. Utilizarea bazelor de microdate

Iniţiativele dezvoltate la nivel european în domeniul statistic în vederea sprijinirii funcţiei de monitorizare a stabilităţii financiare au în vedere în primul rând mai buna utilizare a informaţiilor deja existente.

Astfel, la nivelul SEBC se discută de mai multă vreme despre modalităţile în care bazele de microdate aflate la dispoziţia băncilor centrale sau create de acestea în alte scopuri pot fi utilizate pentru producerea de statistici, asigurându-se: (i) flexibilitatea faţă de noile cerinţe de date din partea utilizatorilor şi un răspuns rapid la acestea, mai ales în contextul inovării financiare, globalizării şi evoluţiilor rapide în sectorul financiar în ultimii ani şi (ii) reducerea sarcinii de raportare pentru agenţii raportori.

Nu de multă vreme a fost constituit un grup de lucru special, care reuneşte reprezentanţi ai statisticienilor şi reprezentanţi ai departamentelor de stabilitate financiară din acele ţări care au organizate în cadrul băncii centrale Registre centrale de credit şi care participă la schimbul transfrontalier de informaţii privind creditul, în baza Memorandumului de înţelegere privind schimbul de informaţii între registrele de credit centrale în vederea transmiterii acestora către persoanele declarante (MoU)[3].

Mandatul acestui grup special de lucru este de a armoniza definiţiile şi conceptele cu care operează registrele de credit de la băncile centrale pentru optimizarea utilizării informaţiilor gestionate de

[2] Autoritatea Bancară Europeană (ABE), Autoritatea Europeană pentru Valori Mobiliare şi Pieţe (AEVMP) şi Autoritatea Europeană pentru Asigurări şi Pensii Ocupaţionale (AEAPO).

[3] Banca Naţională a României participă, începând cu luna martie 2012, în cadrul MoU, la schimbul transfrontalier de informaţii privind creditele.

acestea. În acest scop, se urmăreşte explorarea necesităţilor Sistemului European al Băncilor Centrale şi ale Comitetului European pentru Risc Sistemic în vederea stabilirii cerinţelor şi disponibilităţii informaţiilor necesare dintr-o perspectivă pe termen lung.

Până în prezent, principalele probleme analizate de grupul de lucru au fost:

- prezentarea cerinţelor utilizatorilor privind informaţiile deţinute de Registrele Centrale de Credit, la nivel agregat şi individual, pentru analize statistice monetar-financiare şi de stabilitate financiară;
- stabilirea unui set de date-pilot care pot fi concret definite, în concordanţă cu cerinţele interne de analiză ale Băncii Centrale Europene, în special pentru datele privind expunerea companiilor; se vor avea în vedere acoperirea geografică a informaţiilor, sursele de colectare a datelor, comparabilitatea şi armonizarea informaţiilor. Se vor obţine astfel informaţii privind creditorul, debitorul, creditul (dacă este sau nu garantat, maturitatea originală, maturitatea reziduală), alte variabile (credite angajate, credite acordate, credite neperformante, credite restante, valoarea garanţiei).

În contextul crizei financiare, a apărut o nevoie tot mai mare de a creşte granularitatea şi flexibilitatea statisticilor BCE privind emisiunile de titluri.

Pe lângă faptul că statisticile privind stocurile şi fluxurile financiare detaliate pe sectoare instituţionale şi instrumente financiare sunt importante pentru conducerea politicii monetare, creşte şi importanţa analizelor la nivel micro asupra pieţelor financiare. Există interes în cunoaşterea riscurilor asociate cu diferitele tipuri de instrumente şi a expunerilor debitorilor şi creditorilor, utilizatorii solicitând date consistente privind maturităţile iniţiale şi reziduale, date privind noi clase de titluri de valoare, detalii privind emisiunile societăţilor nefinanciare defalcate pe ramuri de activitate, date consolidate pe grupuri financiare.

De asemenea, aceste informaţii sunt importante şi pentru producătorii de statistici, fiind utilizate în compilarea balanţei de plăţi, a poziţiei investiţionale internaţionale, a statisticii fondurilor de investiţii şi a conturilor naţionale financiare ale zonei euro.

Astfel, la nivelul SEBC s-a consituit Baza de date centralizată a titlurilor (*Centralised Securities Database* – CSDB), o bază de date de tip titlu-cu-titlu, cu scopul de a administra informaţii complete, de calitate şi actualizate privind toate emisiunile de titluri de valoare relevante în scopurile statistice ale SEBC, atât titluri emise de entităţi rezidente în Uniunea Europeană, cât şi titluri denominate în euro indiferent de emitentul acestora. Tipurile de titluri pentru care se culeg informaţii sunt: titluri de creanţă, acţiuni şi acţiuni/unităţi de fond ale fondurilor de investiţii, acţiuni şi acţiuni/unităţi de fond ale fondurilor de piaţă monetară.

În ceea ce priveşte deţinerile de titluri, se intenţionează crearea unei baze de date integrate titlu-cu-titlu, care să satisfacă în mod flexibil cerinţele de politică monetară (mai buna înţelegere şi monitorizare a alocării portofoliilor pe sectoare, funcţionarea pieţelor financiare internaţionale, finanţarea guvernelor statelor din zona euro) şi stabilitate financiară (expuneri şi pierderi potenţiale ale băncilor şi ale altor investitori datorate deţinerilor de titluri).

I.2.2. Guvernanţa economică

Pachetul legislativ privind îmbunătăţirea guvernanţei economice (aşa-numitul Compact fiscal sau *six pack*), compus din cinci regulamente şi o directivă, a fost adoptat de Parlamentul European şi Consiliu în noiembrie 2011. Printre alte implicaţii asupra statisticilor, acest pachet legislativ (în special Directiva Consiliului 2011/85/UE cu privire la cadrul de raportare bugetară) include prevederi care au implicaţii asupra colectării şi diseminării statisticilor datelor fiscale.

Acestea se referă la publicarea la timp şi pe baze regulate a datelor fiscale pe subsectoare ale administraţiei publice. Astfel, art. 3.2. din capitolul II privind contabilitatea publică şi statistica prevede că statele membre ale Uniunii Europene vor publica:

a) date fiscale în bază *cash* (sau echivalente din contabilitatea publică, dacă datele *cash* nu sunt disponibile) cu următoarea frecvenţă:
   - lunar, pentru administraţia publică centrală şi administraţiile sistemelor de securitate socială, înainte de sfârşitul lunii următoare celei de referinţă;
   - trimestrial, pentru administraţiile publice locale, înainte de sfârşitul trimestrului următor celui de referinţă.

b) un tabel de reconciliere detaliat, care să prezinte metodologia de transformare a datelor *cash* (sau echivalente din contabilitatea publică, dacă datele *cash* nu sunt disponibile) în date calculate conform standardelor SEC.

Se precizează că datele fiscale publicate trebuie să cuprindă cel puţin soldul, veniturile totale şi cheltuielile totale.

Conform art. 4.7., Eurostat va publica trimestrial nivelul datoriei publice şi deficitul înregistrate de statele membre.

Alte informaţii solicitate, în conformitate cu art. 14.3. din capitolul VI privind transparenţa finanţelor publice, a căror colectare şi compilare pot avea impact asupra datoriei şi/sau deficitului sunt:

- pasivele condiţionate ale subsectoarelor administraţiei publice, incluzând garanţii guvernamentale, credite neperformante, angajamente rezultate din operaţiunile corporaţiilor publice;
- participarea statului la capitalul societăţilor publice şi private (dacă aceasta este semnificativă).

Aceste cerinţe trebuie implementate de statele membre până la 31 decembrie 2013.

Recent, la nivelul Eurostat s-a înfiinţat un Grup de lucru special, al cărui mandat cuprinde următoarele obiective:

1. trecerea în revistă a cerinţelor statistice prevăzute în Compactul fiscal şi identificarea acţiunilor care trebuie întreprinse;

2. examinarea situaţiei curente a disponibilităţii datelor infraanuale fiscale în statele membre în ceea ce priveşte periodicitatea, termenele de diseminare şi acoperirea subsectoarelor administraţiei publice;
3. identificarea unei eventuale implicări a statisticienilor în furnizarea de date fiscale lunare/ trimestriale altele decât cele calculate conform SEC şi acordarea de sprijin autorităţilor guvernamentale în aspecte legate de compilarea datelor;
4. examinarea opţiunilor posibile pentru raportarea trimestrială a reconcilierii metodologice a datelor fiscale cu datele compilate conform SEC; definirea unei abordări comune a conţinutului datelor;
5. referitor la datele despre angajamentele rezultate din operaţiunile corporaţiilor publice şi participarea statului la capitalul societăţilor publice şi private, pasivele condiţionate şi creditele neperformante:
   a) definirea indicatorilor ce urmează a fi publicaţi, periodicitatea, termenele de diseminare şi pragurile de raportare, dacă este cazul;
   b) definirea gradului de detaliere minimal şi a celui optim al indicatorilor individuali care vor fi publicaţi de statele membre;
   c) specificarea indicatorilor care vor fi publicaţi de Eurostat şi, dacă este cazul, examinarea posibilităţilor de colectare a datelor necesare compilării acestora.

I.2.3. Indicatorii de *scoreboard*

Criza financiară şi economică declanşată în anul 2008 a determinat iniţiative politice şi legislative la nivelul Uniunii Europene în vederea îmbunătăţirii gradului de guvernanţă economică, astfel încât aceasta să se bazeze pe politici coerente şi interconectate, dedicate creşterii sustenabile şi extinderii numărului locurilor de muncă.

În acest sens, s-au iniţiat două reglementări care să acopere integral instituirea unui mecanism de prevenire a dezechilibrelor macroeconomice sau de identificare a acestora într-un stadiu incipient atât la nivelul zonei euro, cât şi în întreaga Uniune Europeană. Cele două regulamente comunitare, respectiv Regulamentul (UE) nr. 1174/2011 al Parlamentului European şi Consiliului privind măsurile de executare pentru corectarea dezechilibrelor macroeconomice din zona euro şi Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 privind prevenirea şi corectarea dezechilibrelor macroeconomice au fost adoptate împreună şi definesc regulile de detectare a dezechilibrelor macroeconomice prin instituirea mecanismului de alertă sub forma unui raport anual realizat de către Comisia Europeană, având ca suport de analiză comparativă un instrument care să faciliteze identificarea timpurie şi monitorizarea dezechilibrelor macroeconomice, compus dintr-un set de indicatori cunoscuţi sub denumirea „tabloul indicatorilor de bord” sau *scoreboard*.

Indicatorii de bord au fost identificaţi şi atent analizaţi în cadrul Grupului de lucru LIME (*Lisbon Methodology Working Group*), care şi-a început activitatea în anul 2006 în cadrul Comitetului de Politici Economice, cu obiectivul principal de coordonare a activităţilor metodologice care

sunt desfăşurate în vederea evaluării impactului reformelor structurale necesare pentru aplicarea Strategiei Lisabona.

Pentru alegerea acelor indicatori reprezentativi şi utili scopurilor menţionate au fost luate în calcul, coroborat, următoarele principii:

- concentrarea asupra celor mai relevante dimensiuni ale dezechilibrelor externe şi interne, prin monitorizarea acelor variabile care în literatura economică, dar şi din experienţa de analiză, au fost asociate cu efectele negative produse de criza economică;
- oferirea unui dispozitiv de atenţionare considerat de încredere cu privire la dezechilibre potenţial nocive într-o etapă relativ timpurie de la producerea lor. Indicatorii statistici constituie o combinaţie de informaţii de tipul soldurilor şi tranzacţiilor prin intermediul cărora se pot captura deteriorările rapide, dar şi acumulările graduale de dezechilibre, cu limite stabilite ca prudenţiale;
- instituirea unui rol de comunicare, tabloul de bord fiind constituit dintr-un număr limitat de indicatori, cu o structură cât mai simplă şi disponibilă publicului larg;
- asigurarea unei calităţi statistice superioare, atât din punct de vedere al termenelor, cât şi al comparabilităţii între statele membre, cu aplicarea standardelor şi principiilor Codului de practici al statisticilor europene[4].

Actuala compoziţie a tabloului de bord cuprinde 10 indicatori[5] care pot fi adaptaţi în viitor, atât ca structură, cât şi ca metodologie de calcul, la caracteristicile determinate de evoluţiile dezechilibrelor economice, precum şi la cerinţele de raportare statistică necesare satisfacerii anumitor scopuri ale organismelor internaţionale.

Ne vom referi în continuare la doi indicatori din tabloul de bord, care au ca sursă principală de calcul statistica conturilor naţionale financiare şi care sunt utilizaţi pentru identificarea şi monitorizarea dezechilibrelor macroeconomice:

- **fluxul datoriilor sectorului privat**, exprimat ca pondere în produsul intern brut a tranzacţiilor aferente angajamentelor contractate de sectorul privat;
- **datoria sectorului privat**, măsurată prin ponderea în produsul intern brut a soldului angajamentelor contractate de sectorul privat.

Un nivel ridicat înregistrat de tranzacţiile sectorului privat şi fluctuaţiile mari ale acestora pot fi adesea asociate cu ciclurile de creştere şi scădere ale pieţelor, cu potenţiale vulnerabilităţi ale sistemului bancar, cu *boom*-ul sectorului imobiliar sau cu deficite ale contului curent; de aceea, fluxul datoriilor sectorului privat este considerat unul dintre cei mai relevanţi indicatori care pot anticipa efectele unei posibile crize.

---

4 http://www.insse.ro/cms/files/eurostat/Codul%20de%20Practici%20septembrie%202011.pdf.

5 Anexa 2 – Tabloul indicatorilor de bord.

Structural, acest indicator captează tranzacţiile definite de instrumentele financiare[6]: credite (F.4), titluri de valoare negociabile de natura datoriei (F.3) şi instrumente financiare derivate (F.34), ca angajamente financiare ale entităţilor clasificate în cadrul sectoarelor „Societăţi nefinanciare", „Gospodăriile populaţiei" şi „Instituţii fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populaţiei". Este recomandat să se utilizeze în producerea indicatorului aceleaşi surse primare folosite şi în calculul soldului de datorie privată, date neconsolidate[7] intrasectorial. Pragul de sustenabilitate a fost stabilit sub nivelul de 15 la sută din produsul intern brut.

S-a opinat că ar fi utilă şi analiza unui indicator care să capteze nivelul maxim de îndatorare al statelor membre, deoarece se consideră că o îndatorare excesivă are impact asupra dezvoltării economice, induce un risc de stabilitate financiară şi creşte vulnerabilitatea generală a unui stat. Nivelul convenit ca acceptabil şi fără risc major al ponderii în produsul intern brut a soldului datoriei sectorului privat a fost stabilit la 160 la sută.

Utilitatea unui indicator calculat pe bază consolidată sau neconsolidată a fost intens dezbătută şi analizată. În prezent, indicatorul privind datoria sectorului privat este produs pe baza datelor neconsolidate, dar specialiştii Comisiei Europene au înclinat spre utilizarea în viitor a datelor consolidate. În acest sens,la nivelul grupurilor de lucru constituite în cadrul comitetelor Sistemului European al Băncilor Centrale, coordonate de Banca Centrală Europenă, sau la nivelul Eurostat, se află în plin proces de analiză practica statelor membre în producerea datelor consolidate aferente statisticii conturilor naţionale financiare şi nefinanciare, trimestriale şi anuale, în vederea eliminării diferenţelor metodologice considerabile înregistrate la nivelul Uniunii Europene.

Ponderea fluxului de datorie privată în produsul intern brut

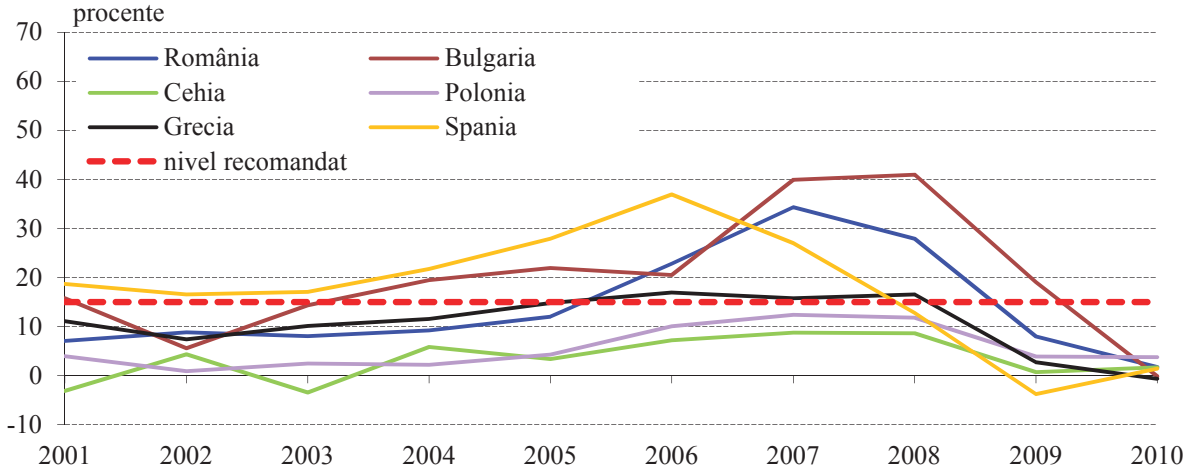

Sursa: CE, Eurostat

[6] Definiţiile instrumentelor financiare sunt în conformitate cu prevederile SEC 1995.

[7] Sunt incluse tranzacţiile efectuate între unităţile instituţionale grupate în cadrul aceluiaşi sector sau subsector.

Ponderea soldului datoriei private în produsul intern brut

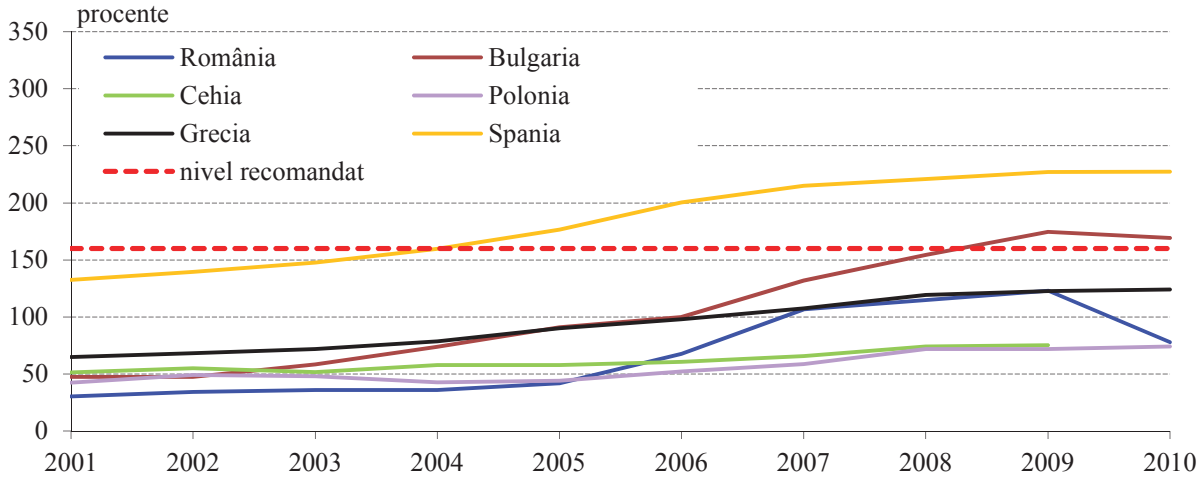

Sursa: CE, Eurostat

Ponderea fluxului de credite private în produsul intern brut

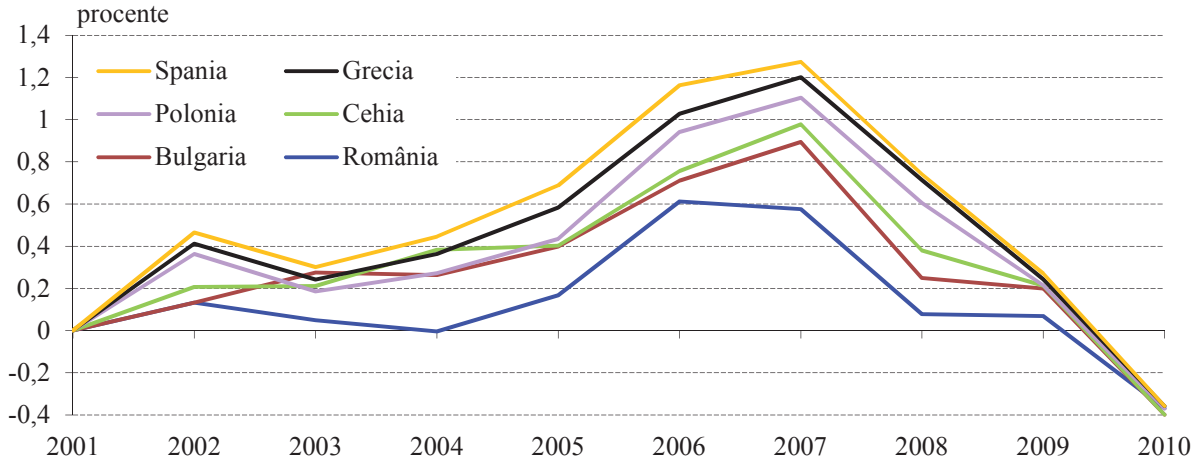

Sursa: CE, Eurostat

Ponderea soldului creditelor private în produsul intern brut

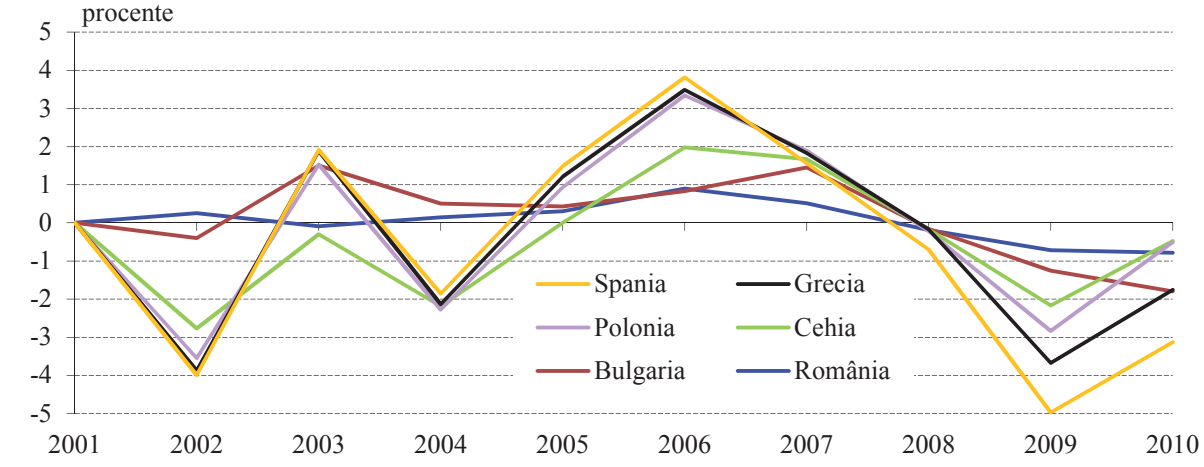

Sursa: CE, Eurostat

I.2.4. Politica de revizuire comună

Cu toate că revizuirea datelor statistice este o activitate justificată, necesară, determinată de multiple cauze (modificarea sau actualizarea metodologiilor folosite, apariţia de noi surse de date, actualizarea celor existente, modificări ale eşantioanelor în cazul anchetelor statistice, corectarea unor erori anterioare etc.), nu poate fi ignorat faptul că revizuirile pot conduce la concluzia că deciziile luate ar fi fost altele în lumina noilor date, pot deruta utilizatorii care nu înţeleg motivele sau pot crea neîncredere în calitatea statisticilor, dacă au loc prea des sau sunt de amplitudini mari. Revizuirile de date pot avea impact şi asupra producătorilor altor statistici, care le utilizează pe primele drept sursă de date, având ca rezultat producerea unor informaţii necorelate.

În prezent, politicile de revizuire a datelor statistice sunt fie proprii fiecărui produs statistic, fie cel mult armonizate la nivel naţional. Pentru a evita efectele nefavorabile ale revizuirilor, există iniţiative pentru elaborarea unei politici comune de revizuire la nivel european în ceea ce priveşte balanţa de plăţi şi conturile naţionale. Procesul de analiză a acestei propuneri de către statele membre ale Uniunii Europene este în curs de derulare, iar acele state care apreciază că nu vor putea aplica politica de revizuire comună la nivel european vor trebui să-şi definească politici comune de revizuire la nivel naţional, ceea ce ar reprezenta oricum un mare pas înainte faţă de situaţia actuală.

Propunerea avansată de Comitetul pentru statistici monetare, financiare şi balanţă de plăţi (CMFB) defineşte intervalele la care să aibă loc revizuirea datelor, dar permite o anumită flexibilitate statelor membre pentru acomodarea practicilor naţionale.

Clasificarea propusă a revizuirilor este următoarea:

a. revizuiri majore, care presupun coordonarea între domenii şi între ţări:

a.1. revizuiri majore ocazionale:

a.1.1. revizuiri majore ocazionale la nivel european, care apar datorită modificărilor de metodologii (de exemplu noua Clasificare a activităţilor din economia naţională, noul Sistem European de Conturi) sau unor evenimente speciale (lărgirea zonei euro sau a Uniunii Europene);

a.1.2. revizuiri majore ocazionale la nivel naţional – acestea apar ca „excepţii" şi sunt efectuate la iniţiativa autorităţilor statistice naţionale, conform unui calendar propriu;

a.2. revizuiri majore regulate, care au loc la intervale cuprinse între 5 şi 10 ani, pentru a încorpora modificările în sursele de date bazate pe cercetări statistice şi/sau noi metode de estimare;

b. revizuiri de rutină – acestea au frecvenţă anuală, trimestrială şi, în cazul balanţei de plăţi, lunară. Politica de revizuire propusă la nivel european se referă doar la frecvenţele anuală şi trimestrială, lăsând producătorii de statistici ale balanţei de plăţi să decidă asupra strategiei revizuirilor lunare;

b.1. în cazul revizuirilor de rutină trimestriale, conturile naţionale trimestriale cu date preliminate ar trebui să fie corelate cu balanţa de plăţi a ultimei luni a trimestrului

de referinţă, iar conturile definitive cu balanţa de plăţi şi poziţia investiţională internaţională trimestrială;

b.2. revizuirile de rutină ale datelor anuale vor avea loc de două ori pe an (în trimestrele I şi III) şi pot afecta datele pe patru ani în urmă.

În cadrul aranjamentelor instituţionale din România, Institutul Naţional de Statistică şi Banca Naţională a României îşi împart responsabilităţile de elaborare a statisticilor pentru care se va aplica politica de revizuire comună. Astfel, INS elaborează conturile naţionale nefinanciare ale sectoarelor instituţionale (inclusiv ale sectorului „Restul lumii") şi balanţa comercială, iar Banca Naţională a României elaborează conturile naţionale financiare şi balanţa de plăţi. Cele două instituţii au agreat să aplice politica de revizuire comună propusă la nivel european, considerând că aceasta vine şi în sprijinul producătorilor de statistici şi poate fi un prim pas spre creşterea coerenţei datelor şi în alte domenii statistice.

II. Metodologia Sistemului European de Conturi Naţionale şi Regionale

II.1. Actualizarea cadrului metodologic

Tendinţa înregistrată la nivel mondial, de uniformizare a conceptelor statistice şi de abordare coordonată a studiilor de analiză, a determinat ca, într-o perioadă de timp destul de lungă, la nivelul organismelor internaţionale să se depună o activitate intensă de aliniere a celor două cadre metodologice utilizate pe plan internaţional, respectiv Sistemul Conturilor Naţionale (*System of National Accounts*) aplicabil la nivel mondial cu Sistemul European de Conturi Naţionale şi Regionale în Comunitate (*European System of Accounts*), tendinţă determinată şi de următorii factori importanţi:

a) preocuparea accentuată de investigare la nivel global a evoluţiilor sociale şi economice;

b) inovaţia pieţelor financiare, care s-a intensificat sub aspectul noilor tipuri de intermediere financiară efectuată de către unităţi instuţionale noi, determinând necesitatea observării separate a comportamentului acestora, precum şi a grupării şi definirii unitare într-un cadru metodologic atât a unor noi sectoare instituţionale, cât şi a operaţiunilor financiare derulate de acestea;

c) dezvoltarea şi susţinerea unui mecanism de alertă a eventualelor dezechilibre macroeconomice la nivel naţional care să fie aplicabil şi extins la nivel internaţional pentru prevenirea şi limitarea efectelor crizelor socio-economice pe plan regional sau mondial.

Adoptarea de către Consiliul Uniunii Europene în anul 1996 a Sistemului European de Conturi Naţionale şi Regionale (SEC 1995), prin care se actualiza o versiune anterioară a acestuia, respectiv SEC 1979, s-a datorat şi dorinţei de a se alinia cu versiunea din 1993 a Sistemului de Conturi Naţionale (SCN 1993), dar în continuare, datorită particularităţilor Uniunii Europene, armonizarea dintre cele două metodologii nu a fost integrală. Începând cu anul 2003, SCN 1993

a fost supus unui alt proces de actualizare, pentru ca în anul 2009 să fie adoptată de către Comisia de Statistică a Naţiunilor Unite versiunea Sistemului de Conturi Naţionale 2008, actualul standard internaţional aplicabil în domeniul statisticii conturilor naţionale, care este emis sub auspiciile mai multor organisme internaţionale (Naţiunile Unite, OCDE, Fondul Monetar Internaţional, Banca Mondială şi Eurostat).

În prima jumătate a anului 2009 a fost demarat procesul de revizuire a metodologiei utilizate în cadrul Uniunii Europene pentru producerea statisticii conturilor naţionale, respectiv a Sistemului European de Conturi Naţionale şi Regionale în Comunitate (SEC 1995), având ca prim obiectiv alinierea conceptelor statistice aplicabile în Uniunea Europeană cu cele din SCN 2008 şi încorporarea noilor cerinţe ale principalilor utilizatori de date statistice. În anul 2010, Comisia Europeană a decis iniţierea procedurilor corespunzătoare de actualizare sub patronajul Consiliului şi Parlamentului European. Întreaga activitate a fost coordonată de către Eurostat, dar o contribuţie substanţială au avut-o şi specialiştii Băncii Centrale Europene şi cei din Sistemul European al Băncilor Centrale în cadrul activităţilor derulate la nivelul grupurilor de lucru şi comitetelor coordonatoare[8]. În prezent, metodologia SEC 2010 se află în faza de definitivare şi aprobare de către Comisia Europeană, urmând să fie aplicată de toate statele membre începând din anul 2014.

Structura cadrului metodologic al SEC 2010 este organizată în trei module, respectiv:

- cadrul legal;
- reglementări metodologice (Anexa A);
- programul de transmisie (Anexa B).

II.1.1. Diferenţe metodologice

II.1.1.1. Unităţi instituţionale

Pornind de la entităţile economice care constituie economia naţională şi de la criteriile care definesc clasificarea acestora ca unităţi instituţionale (respectiv autonomie decizională şi contabilitate completă), în capitolul II „Unităţile instituţionale şi gruparea lor” din SEC 2010 sunt incluse, faţă de varianta anterioară de metodologie, precizări noi privind caracteristicile în baza cărora unităţile instituţionale sunt clasificate ca entităţi de tip „centrală” (*head offices*), entităţi de tip „mamă” (*holding companies*) şi societăţi cu scop special (*Special Purpose Entities*). Toate aceste precizări metodologice vin în sprijinul producătorilor de statistici în activitatea de încadrare a operaţiunilor economice, inclusiv a celor financiare pe sectoarele instituţionale aferente.

Înainte de a se decide încadrarea pe un anumit sector instituţional este necesar să se ţină seama de următoarele caracteristici:

- **entităţile de tip „centrală” (*head offices*)** execută un control managerial asupra societăţilor subsidiare. Din punct de vedere al grupării pe sectoare instituţionale, aceste entităţi trebuie să fie alocate sectorului majoritar de care aparţin societăţile subsidiare. Astfel, dacă majoritatea

[8] Pornind de la principalele atribuţii ale SEBC/Eurosistem sunt constituite comitete care la rândul lor cuprind grupuri de lucru.

subsidiarelor sunt de natura societăţilor nefinaciare, atunci şi societatea de tip „centrală" a acestora se clasifică în cadrul sectorului societăţilor nefinanciare. În cazul în care majoritatea societăţilor subsidiare sunt societăţi financiare, atunci prin convenţie centrala acestora este încadrată în sectorul instituţional „Auxiliari financiari" (S.126). Dacă nu se poate decide sectorul majoritar al subsidiarelor, atunci societatea centrală este clasificată în cadrul sectorului subsidiarelor care realizează cea mai mare parte a valorii adăugate.

Conform clasificării activităţilor din economia naţională, respectiv CAEN Rev. 2, entităţile de tip „centrală" sunt clasificate în diviziunea 07, grupa 701, clasa 7010 „Activităţi ale direcţiilor (centralelor), birourilor administrative centralizate" şi, în prezent, în conformitate cu prevederile SEC 1995, operaţiunile entităţilor de acest tip sunt alocate sectorului „Societăţi nefinanciare"(S.11).

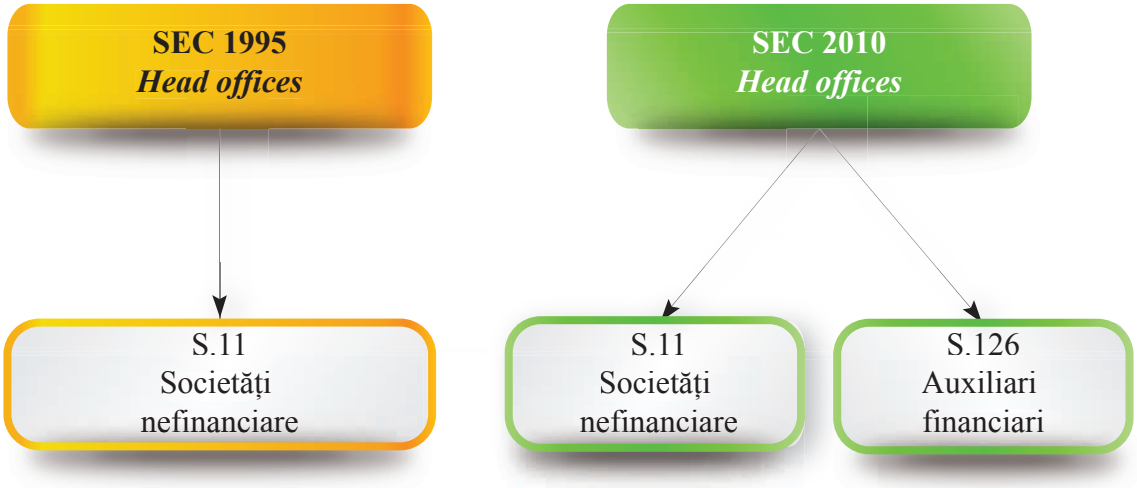

– **entităţile de tip „mamă" (*holding companies*)** sunt societăţile care deţin activele societăţilor subsidiare, dar care nu desfăşoară activităţi de management; acestea vor fi clasificate ca instituţii financiare captive şi încadrate într-un nou subsector al societăţilor financiare, respectiv sectorul „Instituţii financiare captive şi alte entităţi creditoare" (S.127).

În versiunea SEC 1995, „societăţile-mamă (*holding*) având ca unic obiect controlarea sau dirijarea unui grup de filiale a căror activitate principală constă în furnizarea de servicii de intermediere financiară şi/sau exercită activităţi financiare auxiliare, dar nu sunt ele însele societăţi financiare" sunt clasificate în sectorul „Alţi intermediari financiari, exclusiv societăţile de asigurare şi fondurile de pensii", restul societăţilor-mamă fiind clasificate în cadrul sectorului societăţilor nefinanciare.

În vederea transpunerii prevederilor SEC 2010, care impun clasificarea tuturor societăţilor-mamă într-un singur sector instituţional, sunt necesare în primul rând inventarierea acestor unităţi instituţionale, dezvoltarea de registre de evidenţă pentru a facilita activitatea viitoare de reclasificare din sectorul societăţilor nefinanciare în sectorul societăţilor financiare, respectiv în cadrul subsectorului „Instituţii financiare captive şi alte entităţi creditoare" (S.127). Util în acest scop este CAEN Rev. 2, care grupează activitatea desfăşurată de societăţile-mamă în diviziunea 06, grupa 642, clasa 6420 „Activităţi ale holdingurilor".

– **entităţile cu scopuri speciale** (*Special Purpose Entities*) sunt în general societăţi cu răspundere limitată înfiinţate pentru a îndeplini obiective temporare, pe termene limitate, de obicei pentru a izola un risc financiar şi uneori pentru a evita anumite impozite sau riscuri legislative. În cadrul metodologiei actualizate nu există o definiţie comună aplicabilă acestui tip de instituţie, dar sunt stabilite câteva criterii care trebuie analizate în vederea identificării lor, şi anume:
  - nu are angajaţi sau active nefinanciare în nume propriu;
  - are o prezenţă fizică relativ limitată, prin intermediul unei *brass plate*;
  - există întotdeauna o legătură cu o altă societate, în general din poziţia unei societăţi subsidiare;
  - are rezidenţa într-un alt teritoriu decât cel al companiilor cu care este în legătură. În situaţia în care nu există o dimensiune fizică a entităţii, rezidenţa este determinată în conformitate cu teritoriul economic sub care entitatea este înregistrată.

Dacă o unitate instituţională prezintă una sau mai multe dintre aceste caracteristici, criteriul de încadrare pe sectoare instituţionale este determinat de activitatea principală declarată, dar dacă unitatea instituţională în cauză nu deţine drepturi de decizie în activitatea curentă atunci se tratează ca o instituţie financiară captivă, o societate subsidiară artificială/imaginară sau o entitate specială a administraţiei publice. Gradul de independenţă faţă de compania-mamă poate fi demonstrat prin exercitarea unui anumit control de fond asupra activelor şi pasivelor din punct de vedere al cuantificării riscurilor şi al câştigurilor asociate activelor şi pasivelor.

Dacă o entitate nu poate activa independent de compania-mamă, aceasta nu este tratată ca o unitate instituţională distinctă decât dacă are rezidenţa într-o economie diferită de cea a societăţii-mamă. În cazul în care rezidenţa este aceeaşi cu a societăţii-mamă, această entitate este tratată ca o societate subsidiară fictivă. Aceste societăţi sunt create să furnizeze servicii companiei-mamă sau altor companii din cadrul grupului, în special în vederea evitării plăţii taxelor, reducerii angajamentelor în eventualitatea falimentului şi, datorită lipsei de putere decizională, nu sunt tratate ca unităţi instituţionale distincte, ci ca parte integrantă a companiei-mamă. În cadrul administraţiei publice pot fi înfiinţate astfel de entităţi cu caracteristici similare instituţiilor financiare captive şi societăţilor afiliate fictive. Dacă sunt societăţi rezidente, sunt tratate ca parte integrală a administraţiei publice, iar dacă sunt nerezidente ca entitate separată.

II.1.1.2. Sectoare instituţionale

În funcţie de comportamentul economic al unităţilor instituţionale şi de controlul exercitat de către administraţia publică, unităţile instituţionale sunt clasificate în şase sectoare instituţionale care sunt regăsite sub aceeaşi denumire în ambele versiuni metodologice, respectiv:

– Societăţi nefinanciare (S.11);
– Societăţi financiare (S.12);
– Administraţie publică (S.13);

- Gospodăriile populaţiei (S.14);
- Instituţii fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populaţiei (S.15);
- Restul lumii (S.2).

Sectorul „Societăţi nefinanciare" (S.11)

Definiţia sectorului „Societăţi nefinanciare" este mult mai concisă şi structurată faţă de varianta SEC 1995, şi anume: „cuprinde toate unităţile instituţionale cu personalitate juridică, producători de piaţă şi a căror activitate principală constă în producţia de bunuri şi servicii nefinanciare". O modificare importantă, cu impact asupra structurii conturilor naţionale financiare conform noului Program de Transmisie va fi determinată de reclasificarea societăţilor-mamă (care deţin activele societăţilor nefinanciare) în sectorul „Instituţii financiare captive şi alte societăţi creditoare" (S.127).

Având în vedere obiectivul de abordare unitară a aspectelor metodologice în cadrul diferitelor metodologii şi manuale statistice, printre care alinierea SEC 2010 cu prevederile versiunii actualizate a Manualului de deficit şi datorie guvernamentală ediţia 2010 (MDDG) şi în strânsă legătură cu importanţa analizei şi deciziei de încadrare pe sectoare instituţionale a companiilor publice, noţiunea de control asupra societăţilor nefinanciare este edificator clarificată: „controlul asupra unei societăţi nefinanciare este definit ca abilitatea de a determina politica generală corporativă". Analiza controlului exercitat de către administraţia publică presupune luarea în calcul a unui set de opt indicatori, respectiv:

1. Deţinerea pachetului majoritar al drepturilor de vot;
2. Controlul asupra consiliului de conducere al companiei;
3. Controlul numirii sau revocării unor membri importanţi din cadrul conducerii companiei;
4. Controlul asupra structurilor-cheie din cadrul unităţii instituţionale;
5. Deţinerea acţiunii de aur[9] de către administraţia publică;
6. Cadrul de reglementare;
7. Administraţia publică în calitate de consumator majoritar/principal;
8. Împrumuturile atrase de la administraţia publică.

Având în vedere această caracteristică de control, sectorul „Societăţi nefinanciare" (S.11) cuprinde trei subsectoare, respectiv:

- Societăţi nefinanciare publice (S.11001);
- Societăţi nefinanciare private naţionale (S.11002);
- Societăţi nefinanciare sub control străin (S.11003).

[9] Legislaţia comunitară acceptă ca, în cazul acţiunilor de privatizare a companiilor naţionale considerate de interes strategic, administraţia publică a statului membru să-şi păstreze anumite drepturi decizionale, drept de veto în cazul de dizolvare, fuziune sau transfer al companiei sau dreptul de a-şi exprima poziţia în activitatea investiţională a companiei, toate aceste drepturi fiind cunoscute sub denumirea de „acţiune de aur".

Ţinând seama de interesul manifestat de utilizatorii de date statistice, în primul rând de cele mai importante organisme europene şi internaţionale, în evaluarea impactului controlului administraţiei publice asupra economiei naţionale la nivelul Uniunii Europene, începând cu anul 2014, conform cerinţelor de raportare din viitorul Program de Transmisie, se va produce şi transmite voluntar de către statele membre ale Uniunii Europene contul financiar al subsectorului „Societăţi nefinanciare publice"(S.11001).

Sectorul „Societăţi financiare" (S.12)

Dezvoltarea sectorului financiar şi creşterea complexităţii produselor financiare tranzacţionate de aceste tipuri de unităţi instituţionale au determinat în primul rând definirea şi gruparea lor separată. Astfel, în metodologia SEC 2010 sectorul societăţilor financiare este structurat într-un număr mai mare de subsectoare, grupate în funcţie de tipul de intermediere financiară[10] şi activităţile conexe aferente. Totodată s-a dorit şi alinierea la structurile de sectoare şi instrumente definite în cadrul metodologiei Sistemului Conturilor Naţionale 2008.

Diagrama prezentată în cele ce urmează arată corespondenţa structurii sectorului financiar pe subcomponente, între metodologia SEC 1995 şi SEC 2010, cu reflectarea ponderii activelor financiare ale sectoarelor instituţionale noi în soldul activelor financiare ale sectorului instituţional din care se desprinde, pondere calculată pe baza ultimelor informaţii disponibile din statistica conturilor financiare naţionale.

Pornind de la structura unităţilor instituţionale, divizarea sectorului „Alte instituţii financiare monetare"[11] în două subsectoare, şi anume „Societăţi care acceptă depozite, cu excepţia băncii centrale" (S.122) şi „Fonduri de piaţă monetară" (S.123), va conduce la alinierea integrală a metodologiei europene cu SNC 2008, atât ca denumire, cât şi din punct de vedere al gradului de acoperire a populaţiei unităţilor instituţionale.

Pentru seriile de informaţii statistice aferente statisticii conturilor financiare anuale naţionale, în conformitate cu Programul de Transmisie SEC 2010, este prevăzută ca cerinţă obligatorie transmiterea datelor cumulat pentru cele două subsectoare, fiind doar recomandată detalierea acestora.

Pe plan naţional, începând cu ianuarie 2007, sunt colectate şi diseminate lunar de către Banca Naţională a României[12] informaţii statistice privind activele şi pasivele bilanţiere ale fondurilor de piaţă monetară. Volumul activelor deţinute de fondurile de piaţă monetară reprezenta aproximativ 0,01 la sută din valoarea activelor instituţiilor financiare monetare la 31 decembrie 2011. Datorită implementării criteriilor de clasificare a organismelor de plasament colectiv ca fonduri de piaţă monetară prevăzute în Directiva 2009/65/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 13 iulie 2009, majoritatea organismelor de plasament colectiv care erau clasificate ca fonduri

[10] Intermedierea financiară este activitatea productivă în care o unitate instituţională achiziţionează active financiare şi, în acelaşi timp, îşi asumă angajamente în nume propriu prin implicare în operaţiuni financiare pe piaţă. Unitatea instituţională nu acţionează ca un simplu agent pentru alte unităţi, ci îşi asumă risc în nume propriu.

[11] Metodologia SEC 1995.

[12] Regulamentul BNR nr. 31/2011 privind raportarea de date şi informaţii statistice la Banca Naţională a României, Titlul I, capitolul II.

de piaţă monetară (12 entităţi din 13) au fost reclasificate ca fonduri de investiţii, începând din 31 martie 2012. Seriile de date istorice pe structura SEC 2010 vor fi recalculate pentru sectoarele care grupează instituţiile de credit şi fondurile de piaţă monetară.

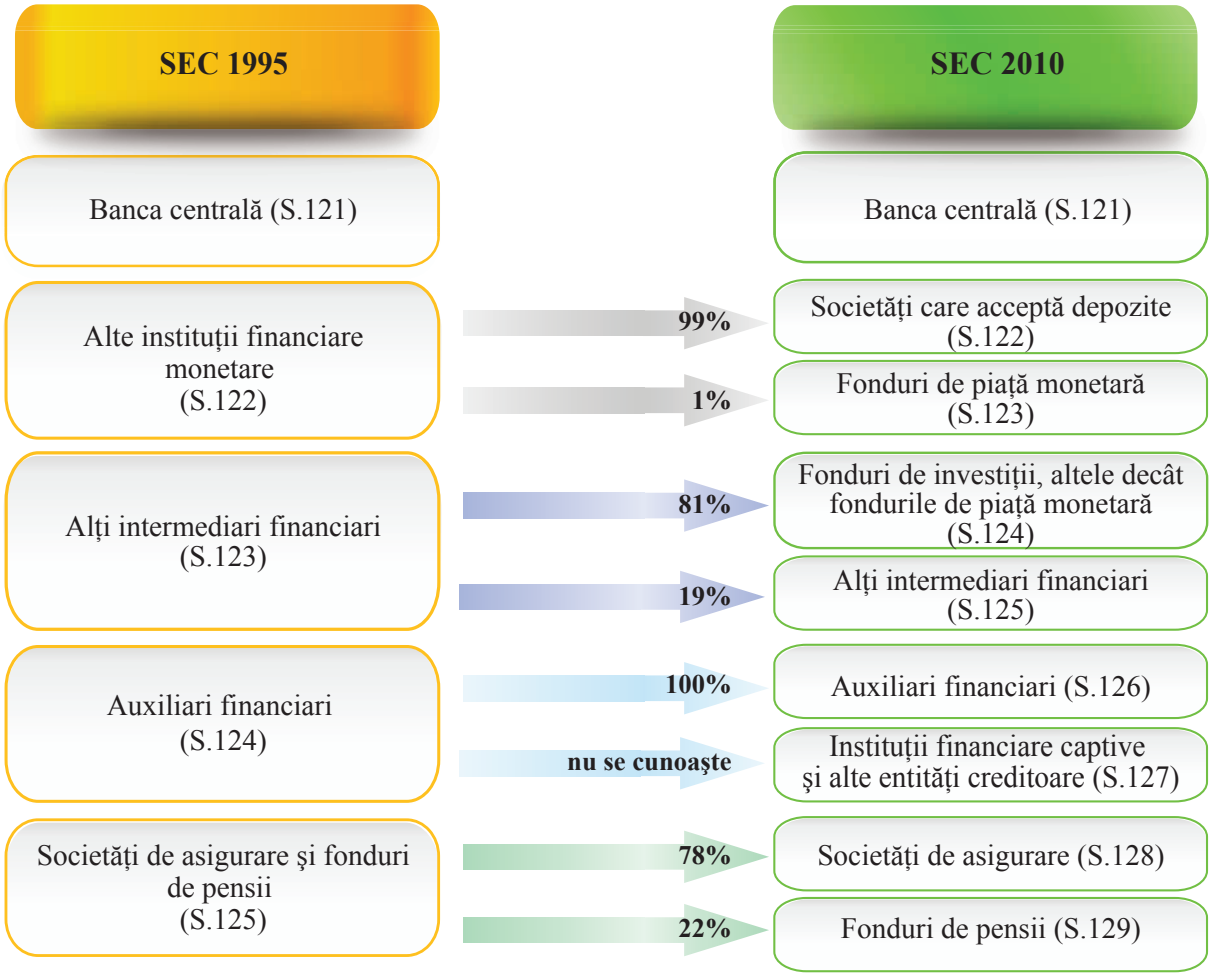

Ca şi în cazul instituţiilor financiare monetare, sectorul „Alţi intermediari financiari”[13] va fi divizat în două subsectoare, pentru a permite analiza diferenţiată a riscurilor determinate de tipurile de intermediere financiară practicate de unităţile instituţionale aferente. În acest sens, vor fi agregate separat informaţiile statistice ale organismelor de plasament colectiv care au ca obiectiv investirea capitalului atras de la public, altele decât fondurile de pensii şi fondurile de piaţă monetară în: „Fonduri de investiţii, altele decât fondurile de piaţă monetară” (S.124) şi „Alţi intermediari financiari, exclusiv societăţile de asigurare şi fondurile de pensii” (S.125), care desfăşoară o intermediere financiară de natura creditării predominant pe termen mediu şi lung.

Entităţile componente ale sectorului „Fonduri de investiţii, altele decât fondurile de piaţă monetară” (S.124) sunt foarte clar definite de reglementările comunitare[14], existând registre administrate la nivelul Uniunii Europene. În schimb, plaja unităţilor instituţionale grupate în subsectorul „Alţi intermediari financiari, exclusiv societăţile de asigurare şi fondurile de pensii”(S.125) este mult mai extinsă şi cuprinde următoarele tipuri de companii:

[13] Metodologia SEC 1995.

[14] Regulamentul (CE) nr. 958/2007 al BCE din 27 iulie 2007 privind statisticile referitoare la activele şi pasivele fondurilor de investiţii (Regulamentul BCE/2007/8).

- societăţi vehicul financiar angajate în activitatea de securitizare;
- brokeri de valori mobiliare şi produse financiare derivate;
- societăţi financiare angajate în activitatea de creditare;
- societăţi financiare specializate, de exemplu case de compensare cu funcţia de contraparte centrală.

Impactul reclasificării fondurilor de investiţii, altele decât cele de piaţă monetară într-un subsector distinct de cel al intermediarilor financiari poate fi apreciat raportând nivelul soldului acţiunilor/ unităţilor de fond emise de organismele de plasament colectiv la totalul pasivelor financiare ale sectorului „Alţi intermediari financiari" (S.123).

Valoarea acţiunilor emise de fondurile de investiţii în cadrul sectorului „Alţi intermediari financiari"

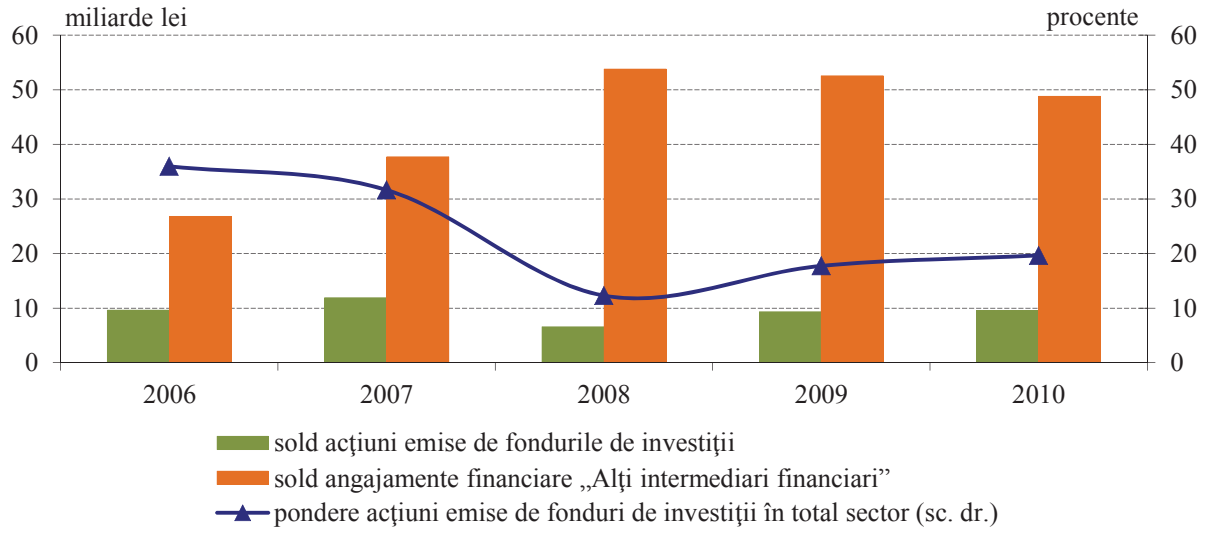

Sursa: BNR

În cadrul sectorului financiar va fi inclus un subsector nou, respectiv „Instituţii financiare captive şi alte entităţi creditoare" (S.127), în care, conform definiţiei din metodologia SEC 2010, vor fi clasificate unităţile instituţionale a căror activitate principală nu constă în intermedierea financiară, nici în furnizarea de servicii auxiliare şi cea mai mare parte a activelor şi pasivelor acestora nu sunt tranzacţionate pe pieţe deschise.

Din categoria societăţilor financiare captive fac parte:

- societăţile de tip „mamă" (*holding*) care deţin activele societăţilor afiliate;
- acele fonduri de investiţii şi de pensii care au caracteristicile entităţilor cu scop special şi sunt constituite cu scopul de deţinere şi administrare a avuţiei persoanelor fizice sau familiilor;
- societăţile constituite pentru deţineri de active cu scopul de securitizare a acestora, de emisiune de titluri de creanţă în numele unor companii afiliate.

Un prim pas pentru producerea informaţiilor statistice pentru acest subsector financiar este identificarea populaţiei raportoare şi a surselor primare de date. În acest moment este destul de dificil să se evalueze impactul acestui nou subsector în statistica conturilor naţionale financiare,

mai ales în condiţiile în care toate societăţile de tip mamă, indiferent de natura activităţilor acestora, urmează să fie reclasificate din cadrul sectoarelor societăţilor nefinanciare şi intermediarilor financiari în cadrul sectorului instituţiilor financiare captive. Statele membre care vor înregistra variaţii semnificative pentru sectoarele menţionate anterior sunt cele care acordă facilităţi fiscale şi permit înregistrarea firmelor cu o prezenţă fizică limitată (societăţi de tip *brass plate*). Diferenţele datorate regrupării pe sectoare instituţionale a acestor unităţi nu vor fi vizibile în seriile de date diseminate de către Eurostat, deoarece transmiterea informaţiilor statistice privind activele şi pasivele financiare este obligatorie cumulat pentru sectoarele intermediarilor financiari, auxiliarilor financiari şi societăţilor captive.

Unităţile instituţionale a căror activitate principală de intermediere financiară este aceea de reciprocitate a riscurilor, de punere în comun a riscurilor în formă de asigurare/reasigurare (societăţi de asigurare) şi de reciprocitate a riscurilor sociale şi a nevoilor persoanelor asigurate (fonduri de pensii) sunt grupate distinct în subsectorul „Societăţi de asigurare" (S.128) şi subsectorul „Fonduri de pensii" (S.129). Noua versiune de metodologie nu aduce modificări importante privind caracteristicile populaţiei raportoare, iar Programul de Transmisie doar recomandă raportarea detaliată pe subsectoare, fiind obligatorie numai raportarea agregată a informaţiilor statistice referitoare la cele două subsectoare menţionate.

Pornind de la informaţiile disponibile din statistica conturilor naţionale financiare şi analizând comparativ structura activelor financiare ale sectorului financiar pe subcomponente conform prevederilor ambelor metodologii, se poate anticipa că nu se vor înregistra diferenţe semnificative în urma recalculării seriilor de date istorice conform metodologiei SEC 2010.

II.1.1.3. Instrumente financiare

Activele şi pasivele financiare ale unităţilor instituţionale, respectiv creanţele şi angajamentele financiare, sunt clasificate conform metodologiei SEC 1995 în şapte categorii distincte[15]. Structura principalelor categorii de instrumente financiare este extinsă în varianta actualizată SEC 2010, prin:

- încadrarea pe instrumente separate a acţiunilor/unităţilor de fond emise de fondurile de investiţii şi a fondurilor de piaţă monetară;
- clasificarea pe şase subcategorii în funcţie de caracteristicile tipului de creanţă a operaţiunilor financiare caracteristice sistemelor de asigurări, de pensii şi schemelor de garantare standard, respectiv:
  a) provizioane tehnice de asigurări generale (F.61);
  b) drepturi asupra asigurărilor de viaţă şi a rentelor (F.62);
  c) drepturi de pensie (F.63);
  d) drepturi ale fondurilor de pensii asupra managerilor fondurilor de pensii (F64);
  e) drepturi la prestaţii, altele decât pensiile (F65);
  f) provizioane pentru executarea garanţiilor standard (F.66);

[15] Anexa 1 „Machetă transpunere instrumente financiare SEC 1995 pe structura SEC 2010".

– lărgirea sferei de cuprindere a categoriei instrumente financiare derivate prin includerea unei subcomponente noi privind opţiunile pe acţiuni ale angajaţilor (F.72).

Atât în SCN 1993, cât şi în SEC 1995 s-a recunoscut importanţa informaţiilor pentru activele şi pasivele condiţionate, fiind recomandat să se culeagă date suplimentare pentru a fi folosite în diferite scopuri de analiză. În statistica conturilor naţionale, conform prevederilor SEC 1995, garanţiile sunt înregistrate numai în momentul în care angajamentul contractual are o valoare de piaţă, putând fi tranzacţionabil sau compensat pe piaţă.

Structura activelor financiare pe subsectoarele sectorului financiar conform SEC 1995

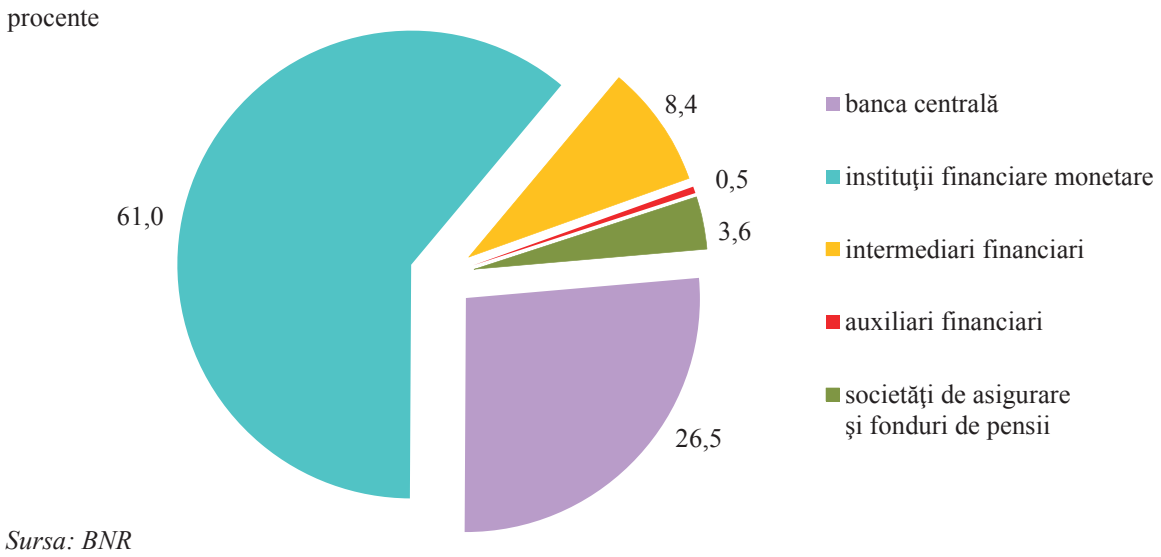

Sursa: BNR

Structura activelor financiare pe subsectoarele sectorului financiar conform SEC 2010

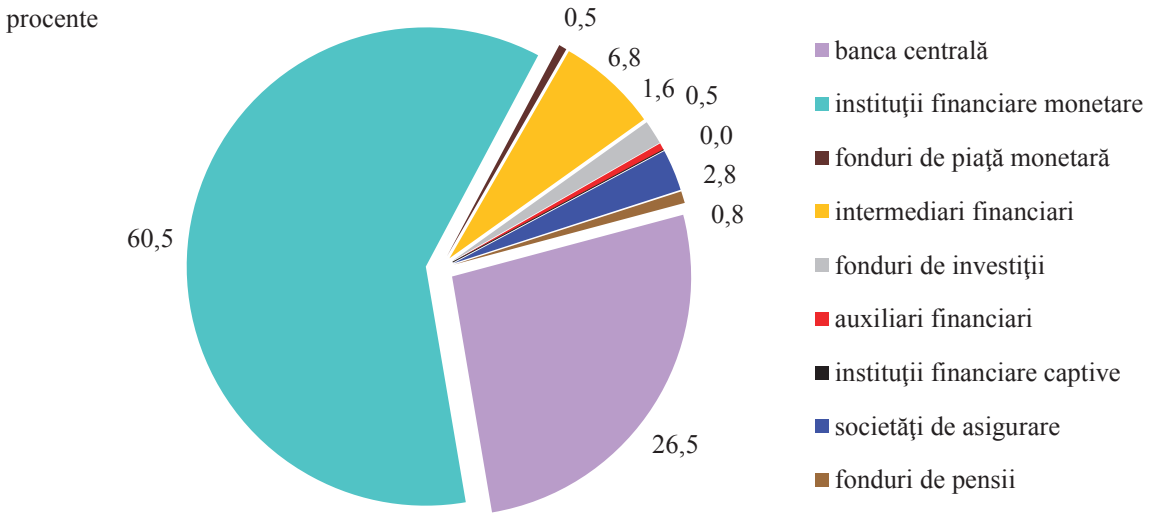

Sursa: estimări BNR

Ambele variante metodologice revizuite, aplicabile în statistica conturilor naţionale, tratează mult mai detaliat problematica garanţiilor[16], grupându-le în trei categorii:

1. garanţiile oferite prin intermediul unui instrument financiar derivat, cum ar fi un *swap* de risc de incapacitate de rambursare a unui credit (*credit default swap*). Câştigurile sau pierderile înregistrate pentru acest tip de tranzacţie financiară se clasifică în cadrul instrumentului financiar „instrumente financiare derivate şi opţiuni pe acţiuni ale angajaţilor" (F.7), subcategoria „contracte la termen" (F.72);

2. garanţiile unice cu risc incert sunt cele pentru care garantul nu poate calcula riscul asociat din cauza lipsei de cazuri comparabile;

3. garanţiile standard reprezintă un nou concept statistic, fiind acele garanţii emise în număr mare, de obicei pentru sume relativ mici, de exemplu garanţiile pentru credite de export sau garanţiile pentru împrumuturi către studenţi. Garanţiile standard sunt tratate ca generatoare de active financiare.

II.2. Implicaţiile SEC 2010 asupra cerinţelor de raportare

Schimbările metodologice sunt preluate şi în cerinţele de raportare statistică definite în anexa B a cadrului legislativ, respectiv Programul de Transmisie SEC, care este constituit din 29 de seturi de raportări privind conturile sectoarelor, sistemul intrări-ieşiri şi conturile pe ramuri de activitate, date statistice cu periodicitate trimestrială şi anuală. Anul 2014 este cel în care va intra în vigoare noua metodologie, iar statele membre vor transmite noua structură de date statistice. Cu toate că se doreşte uniformizarea sarcinilor de raportare pentru toate statele membre şi eliminarea derogărilor de raportare, specialiştii Eurostat au demarat o acţiune de evaluare şi colectare a cerinţelor de raportare cu întârziere a anumitor serii de date de către statele membre, anul 2020 fiind stabilit ca termen limită pentru conformare cu cerinţele noii metodologii.

Cerinţele de raportare a conturilor naţionale financiare anuale sunt cuprinse în tabele care conţin informaţii statistice aferente conturilor financiare pe sectoare, date consolidate şi neconsolidate, grupate pe următoarele secvenţe de conturi: stocuri, tranzacţii, alte modificări de volum şi reevaluare. Informaţiile sunt detaliate pe sectoare instituţionale şi prezintă atât date consolidate, cât şi neconsolidate. Informaţiile contrapartidă sunt furnizate voluntar de statele membre şi limitate pentru următoarea structură de sectoare instituţionale:

- Sectorul societăţilor nefinanciare (S.11);
- Sectorul societăţilor financiare (S.12);
- Sectorul administraţiei centrale (S.13);
- Sectorul gospodăriilor populaţiei (S.14) cumulat cu sectorul instituţiilor fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populaţiei (S.15);
- Sectorul restul lumii (S.2).

[16] Garanţiile sunt acorduri prin care garantul se angajează faţă de un împrumutător ca, în situaţia în care un împrumutat intră în incapacitate de plată, să repare prejudiciul pe care l-ar putea suferi împrumutătorul.

Dacă în conformitate cu Programul de Transmisie SEC 1995 secvenţa conturilor de reevaluare şi alte modificări de volum nu constituie o cerinţă obligatorie, conform metodologiei SEC 2010 devine obligatorie transmisia datelor neconsolidate începând cu anul de referinţă 2012 pentru conturile de reevaluare şi pentru alte modificări de volum pe structura sectoarelor anterior menţionată.

Totodată, începând cu acelaşi an devine obligatorie şi raportarea distinctă a datelor privind sectorul „Gospodăriile populaţiei" (S.14) de cele ale sectorului „Instituţii fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populaţiei" (S.15).

Structura conturilor financiare trimestriale ale administraţiei centrale, pe total sector şi subsectoarele aferente, este definită separat în cadrul Programului de Transmisie SEC 2010, care aduce o modificare importantă prin defalcarea termenelor de transmisie către Eurostat între statele zonei euro şi ţările din afara zonei euro. Având în vedere obiectivul Băncii Centrale Europene de a produce conturile integrate ale zonei euro într-un termen util scopurilor de analiză şi decizie de politică monetară s-a solicitat transmisia datelor privind conturile naţionale nefinanciare şi financiare la termenul de t + 85 zile de la sfârşitul perioadei de referinţă. Pentru ţările membre ale Uniunii Europene care nu au adoptat moneda unică europeană, termenul de transmisie nu s-a modificat, acesta fiind de t + 90 zile de la încheierea trimestrului de referinţă, ca şi în Programul de Transmisie SEC 1995.

Odată cu intrarea în vigoare a metodologiei SEC 2010, programul de transmisie va include obligativitatea transmisiei de date anuale privind schemele de pensii din sistemul de asigurări şi securitate socială, cu o periodicitate de t + 24 luni, anul 2012 fiind anul de referinţă.

III. Implicaţiile noii metodologii de contabilitate naţională şi ale cerinţelor informaţionale ale utilizatorilor asupra statisticilor băncilor centrale

III.1. Statistica bilanţului monetar al instituţiilor financiare monetare şi statistica ratelor dobânzii

Statisticile monetare elaborate în Banca Naţională a României sunt armonizate cu cerinţele în domeniu ale Băncii Centrale Europene.

În baza Regulamentului BNR nr. 31/2011 privind raportarea de date şi informaţii statistice la Banca Naţională a României, instituţiile de credit transmit la banca centrală date statistice pentru elaborarea statisticilor bilanţului monetar al instituţiilor financiare monetare şi ale ratelor dobânzii practicate de instituţiile financiare şi monetare. Aceste statistici permit calcularea indicatorilor monetari, efectuarea analizelor macroeconomice monetare şi financiare, precum şi elaborarea conturilor naţionale financiare.

Realizarea unor situaţii statistice corecte, comparabile şi consistente este asigurată de respectarea standardelor statistice internaţionale, ca set unitar de reguli şi principii, între care se regăseşte şi Sistemul European de Conturi Naţionale şi Regionale (SEC).

Având în vedere procesul de revizuire a SEC, prin înlocuirea SEC 1995 cu SEC 2010, la care s-au adăugat o serie de cerinţe noi din partea utilizatorilor de date ai Sistemului European al Băncilor Centrale (Comitetul de Politică Monetară, Comitetul de Stabilitate Financiară), BCE a demarat procedura de revizuire a legislaţiei care guvernează statisticile economice şi financiare, cu scopul de a adapta informaţiile colectate la evoluţiile macroeconomice şi de a asigura consistenţa dintre diferite statistici.

Principalele solicitări ale utilizatorilor care vor fi avute în vedere la actualizarea regulamentelor monetare şi financiare se referă la extinderea gamei de instrumente şi detalierea sectoarelor instituţionale.

Astfel, la elaborarea statisticilor monetare ar putea fi solicitate informaţii suplimentare privind:

1. creditele acordate:
   a) noilor subsectoare ale instituţiilor financiare monetare [banca centrală (S.121), instituţii de credit (S.122), fonduri de piaţă monetară (S.123)], detaliate pe benzile de scadenţe ≤ 1 lună, > 1 lună şi ≤ 3 luni, > 3 luni şi ≤ 6 luni, > 6 luni şi ≤ 12 luni;
   b) administraţiei publice şi societăţilor vehicul investiţionale detaliate pe scadenţele standard (≤ 1 an, > 1 an şi ≤ 5 ani, > 5 ani).

Furnizarea acestor informaţii este necesară atât din perspectiva implementării SEC 2010 şi a recomandărilor Grupului G-20, cât şi pentru scopuri de politică şi analiză monetară.

2. a) transferurile de credite *cross-border* între instituţiile financiare monetare;
   b) tranzacţiile şi soldurile creditelor securitizate sau transferate în alt mod, care au fost eliminate din bilanţ de către instituţia de credit raportoare.

Din perspectiva politicii monetare, creditele care au fost eliminate din bilanţ sunt considerate importante în scopul de a permite o analiză detaliată a evoluţiei creditelor şi pentru calcularea ratelor de creştere ale creditelor acordate de instituţiile de credit ajustate cu creditele securitizate sau transferate în alt mod.

3. creditele acordate societăţilor nefinanciare detaliate în funcţie de mărimea firmelor.

Aceste informaţii ar fi utile în scopurile analizelor de stabilitate financiară, dar o clasificare a creditelor după dimensiunea companiei poate fi dificilă (în special când trebuie să fie luaţi în considerare mai mulţi parametri în ierarhizarea companiei, precum cifra de afaceri, mărimea bilanţului sau numărul de angajaţi); de aceea, se apreciază că volumul creditelor ar putea oferi o bună aproximare pentru dimensiunea companiilor. În plus, astfel de informaţii pot fi deja disponibile în Registrul central de credit, ceea ce ar conduce la diminuarea sarcinii de raportare statistică a respondenţilor. Informaţiile privind mărimea firmelor pot completa datele deja colectate prin intermediul anchetelor privind accesul la finanţarea întreprinderilor mici şi mijlocii.

4. deţinerile de titluri de valoare de către instituţia de credit şi emise de administraţia publică detaliate pe scadenţe reziduale, în scopul îmbunătăţirii analizelor de stabilitate financiară;

5. detalierea activelor bilanţiere pe ţările din Uniunea Europeană, ceea ce ar spori considerabil analizele de politică monetară printr-o evaluare mai bună a expunerii băncilor şi monitorizarea eventualelor efecte de contagiune;

6. detalierea instrumentului acţiuni şi ale titluri de participaţie în acţiuni cotate, acţiuni necotate şi alte participaţii, informaţiile fiind necesare în analizele macroeconomice şi monetare;

7. depozitele atrase de la:

   a) noile subsectoare ale instituţiilor financiare monetare: banca centrală (S.121), instituţii de credit (S.122), fonduri de piaţă monetară (S.123) detaliate pe benzi de scadenţe (≤ 1 lună, > 1 lună şi ≤ 3 luni, > 3 luni şi ≤ 6 luni, > 6 luni şi ≤ 12 luni);

   b) noile sectoare ale instituţiilor financiare nemonetare: Fonduri de investiţii, altele decât fondurile de piaţă monetară (S.124), Alţi intermediari financiari, exclusiv societăţile de asigurare şi fondurile de pensii (S.125), Auxiliari financiari (S.126), Instituţii financiare captive şi alte entităţi creditoare (S.127), Societăţi de asigurare (S.128), Fonduri de pensii (S.129);

   c) administraţia publică centrală;

8. identificarea separată a dobânzilor acumulate (*accrued interest*) pe categorii de instrumente bilanţiere; în prezent dobânzile acumulate sunt înregistrate ca total la poziţia „alte active/ alte pasive";

9. identificarea separată a instrumentelor financiare derivate (F.71) la poziţia „alte active/ alte pasive"; în prezent acest instrument este evidenţiat ca total (în cazul în care instrumentele financiare derivate sunt înregistrate în bilanţ), fără detaliere pe sectoare instituţionale;

10. detalierea poziţiilor „alte active/alte pasive" pe sectoare contrapartidă şi pe ţări, în scopul îmbunătăţirii compilării statisticilor balanţei de plăţi şi poziţiei investiţionale internaţionale;

11. identificarea separată a fondurilor de investiţii. În prezent acest sector este inclus în sectorul „Alţi intermediari financiari". SEC 2010 cere identificarea separată a sectorului „Fonduri de investiţii, altele decât fondurile de piaţă monetară" (S 124). În timp ce raportările statistice ale fondurilor de investiţii către banca centrală au fost reglementate prin Regulamentul BCE/2007/8, fondurile de investiţii nu sunt identificate ca sector separat în statistica monetară. Separarea „fondurilor de investiţii" de „alţi intermediari financiari" este foarte importantă în analizele de stabilitate financiară;

12. identificarea separată a sectorului instituţional „Instituţii financiare captive şi alte entităţi creditoare" (S.127); în conformitate cu SEC 2010, acest sector va include companii holding care deţin active ale filialelor societăţilor nefinanciare şi care nu desfăşoară nicio altă activitate de management. Conform SEC 1995, aceste unităţi sunt clasificate în sectorul societăţi nefinanciare;

13. identificarea separată a societăţilor de asigurare şi a fondurilor de pensii, precum şi identificarea separată a gospodăriilor populaţiei şi a instituţiilor fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populaţiei;

14. evaluarea la valoarea de piaţă a activelor şi pasivelor financiare negociabile (titluri de valoare, titluri de creanţă emise, acţiuni/unităţi de fond ale fondurilor de investiţii şi instrumente financiare derivate). Instrumentele financiare nenegociabile vor fi evaluate la valoarea nominală;

În conformitate cu reglementările BCE în domeniul statisticii monetare, evaluarea instrumentelor financiare, altele decât depozitele şi creditele urmează practicile contabile în vigoare în statele membre. Deşi se exprimă o preferinţă pentru valoarea de piaţă, se recunoaşte că, în practică, modul de evaluare a titlurilor de valoare variază; în plus faţă de preţul de piaţă (deja o cerinţă generală a SEC 1995 şi a altor practici statistice şi contabile internaţionale), se pot utiliza şi valoarea de achiziţie şi preţul de piaţă cel mai mic.

Evaluarea tuturor titlurilor de valoare la valoarea de piaţă va îmbunătăţi consistenţa statisticilor titlurilor de valoare în diferite domenii statistice, va reduce impactul practicilor contabile diferite privind statisticile bilanţului monetar şi va permite analiza consistentă a activelor şi pasivelor financiare în conturile financiare ale zonei euro.

15. activele neperformante, provizionarea activelor neperformante şi rezervele din reevaluare. Astfel de informaţii pot fi deja disponibile, cu toate că sursele pot diferi şi practicile actuale de contabilitate la nivel naţional este posibil să nu fie armonizate;

Aceşti indicatori sunt importanţi în scopuri de stabilitate financiară, permiţând analiza practicilor de evaluare a riscului intermediarilor financiari, cu condiţia să fie colectate în mod armonizat şi cu o detaliere suficientă.

16. creditele acordate societăţilor nefinanciare detaliate pe domenii de activitate;

În prezent, astfel de statistici sunt deja colectate trimestrial pe baza unor estimări nearmonizate şi fără să existe bază legală pentru colectarea lor; datele agregate la nivelul zonei euro sunt disponibile semestrial pentru utilizatorii Sistemului European al Băncilor Centrale.

O detaliere oportună şi armonizată a creditelor acordate societăţilor nefinanciare pe domenii de activitate va servi analizelor de stabilitate financiară, sporind evaluarea expunerilor directe ale băncilor.

17. liniile de credit detaliate pe sectoare contrapartidă;

Aceste statistici sunt furnizate în prezent printr-o abordare pe termen scurt, utilizând date nearmonizate care sunt deja disponibile la nivel naţional, colectate prin intermediul bilanţului monetar sau în scopuri de supraveghere; furnizarea de informaţii privind liniile de credit ar putea sprijini în mod substanţial analizele economice şi monetare.

18. creditele şi depozitele pe sectoare instituţionale şi pe ţări, în scopul îmbunătăţirii compilării statisticilor balanţei de plăţi şi poziţiei investiţionale internaţionale;

19. creditele garantate cu garanţii imobiliare (*loans backed by real estate collateral*) acordate societăţilor nefinanciare şi gospodăriilor populaţiei, pentru a asigura implementarea armonizată în ţările din Uniunea Europeană;

Aceste informaţii sunt utile pentru: (i) monitorizarea retragerii ipotecilor (prin separarea creditelor de consum de creditele pentru alte scopuri, care sunt garantate cu garanţii imobiliare din totalul acestor categorii) şi (ii) evaluarea riscului contrapărţii cu care se confruntă băncile, prin punerea la dispoziţie de informaţii cu privire la creditele acordate şi nivelul de protecţie a creditelor garantate cu garanţii imobiliare.

20. defalcarea ratelor dobânzii practicate de instituţiile financiare monetare la creditele existente în sold, în concordanţă cu criteriile de clasificare din bilanţul monetar, astfel: credite cu scadenţa reziduală mai mică sau egală cu 1 an, credite cu scadenţa reziduală mai mare de 1 an şi cu revizuirea ratei dobânzii în următoarele 12 luni, credite cu scadenţa reziduală mai mică sau egală cu 2 ani şi credite cu scadenţa reziduală mai mare de 2 ani şi cu revizuirea ratei dobânzii în următoarele 24 de luni;

21. separarea informaţiilor aferente contractelor noi de credite sau depozite în informaţii referitoare la: a) contractele noi de credite sau depozite şi b) contractele reînnoite de credite sau depozite;

Compilatorii de statistici şi utilizatorii de date arată un interes crescut în special faţă de magnitudinea primei componente a contractelor noi. Compilatorii de statistici pot utiliza aceste informaţii pentru reconcilierea stocurilor cu fluxurile în statistica bilanţului monetar *vis-à-vis* de creditele pentru locuinţe.

22. măsurarea impactului efectiv pe care îl au asupra nivelului şi dinamicii ratelor dobânzii depozitele asociate cu credite, ratele asociate cu un index, creditele destinate restructurării datoriei la rate sub nivelul celor aplicate pe piaţă şi mişcările dintre taxe şi comisioane.

Banca Naţională a României a implementat deja o parte din cerinţele necesare actualizării Regulamentului Băncii Centrale Europene privind bilanţul monetar al instituţiilor financiare monetare şi ratele dobânzii practicate de instituţiile financiare monetare:

– detalierea creditelor acordate administraţiei publice pe scadenţele standard (≤ 1 an, > 1 an şi ≤ 5 ani, > 5 ani);

– evidenţierea transferurilor de credite *cross-border* între instituţiile financiare monetare;

– detalierea activelor bilanţiere pe ţările din Uniunea Europeană;

– înregistrarea depozitelor *overnight* atrase de la administraţia publică centrală;

– înregistrarea dobânzilor acumulate pe categorii de instrumente bilanţiere;

– identificarea separată a gospodăriilor populaţiei şi a instituţiilor fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populaţiei;

– detalierea creditelor şi depozitelor pe sectoare instituţionale şi pe ţări;

– furnizarea de informaţii privind creditele destinate restructurării datoriei la rate sub nivelul celor aplicate pe piaţă.

III.2. Statisticile privind activele şi pasivele fondurilor de investiţii

Datele privind activele şi pasivele fondurilor de investiţii se colectează la Banca Naţională a României începând cu sfârşitul anului 2008. Conform definiţiilor europene, nu sunt incluse în definiţia fondurilor de investiţii fondurile de pensii şi fondurile de piaţă monetară, care fac parte din alte sectoare instituţionale.

În funcţie de politica de investiţii, fondurile de investiţii se împart în şase subcategorii, astfel: fonduri de acţiuni, fonduri de obligaţiuni, fonduri mixte, fonduri imobiliare, fonduri speculative şi alte fonduri. Fiecare subcategorie se împarte în funcţie de variabilitatea capitalului în fonduri închise şi fonduri deschise. Acţiunile/unităţile fondurilor deschise pot fi rambursate direct sau indirect din activele fondurilor respective. Fondurile închise sunt acele organisme de plasament colectiv care au un număr fix de acţiuni/unităţi emise şi ale căror acţionari trebuie să cumpere sau să vândă acţiunile existente atunci când se alătură fondului sau îl părăsesc.

Numărul fondurilor de investiţii din zona non-euro*

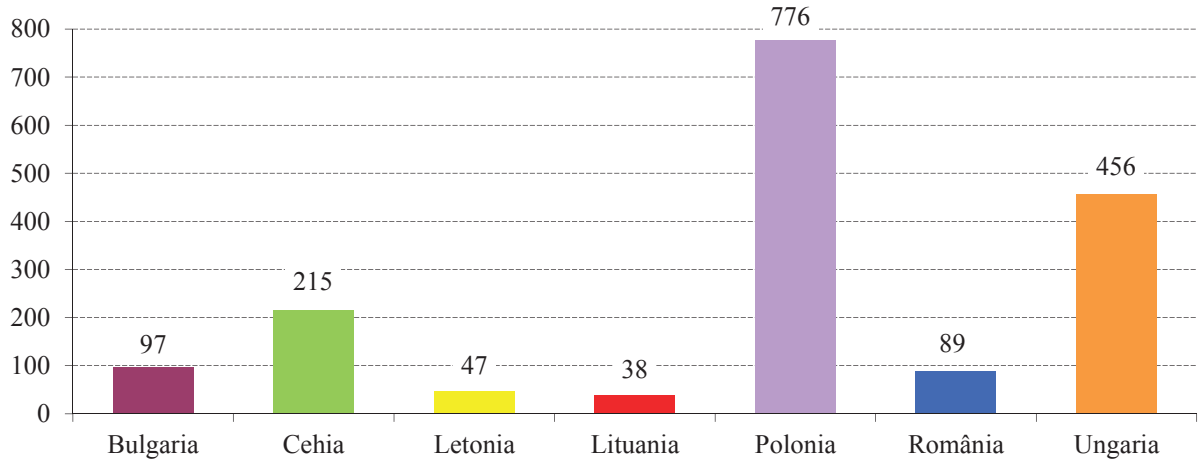

* pentru Danemarca, Marea Britanie şi Suedia datele nu sunt disponibile
Sursa: BCE

Din punct de vedere al populaţiei raportoare, la 30 aprilie 2012 fondurile de investiţii active care transmit lunar date statistice la Banca Naţională a României în baza Regulamentului BCE/2007/8 erau în număr de 89, reprezentând aproximativ 5 la sută din populaţia raportoare din zona non-euro. Din cele 89 de fonduri de investiţii, 10 fonduri sunt listate la Bursa de Valori Bucureşti.

Subcategoria cel mai bine reprezentată, atât din punct de vedere al numărului de fonduri incluse, cât şi al valorii totale a activelor, este cea a fondurilor de acţiuni, care deţin 54 la sută din valoarea totală a activelor (în această subcategorie fiind încadrate şi cele cinci Societăţi de Investiţii Financiare).

Structura fondurilor de investiţii conform politicii de investiţii la 30 aprilie 2012

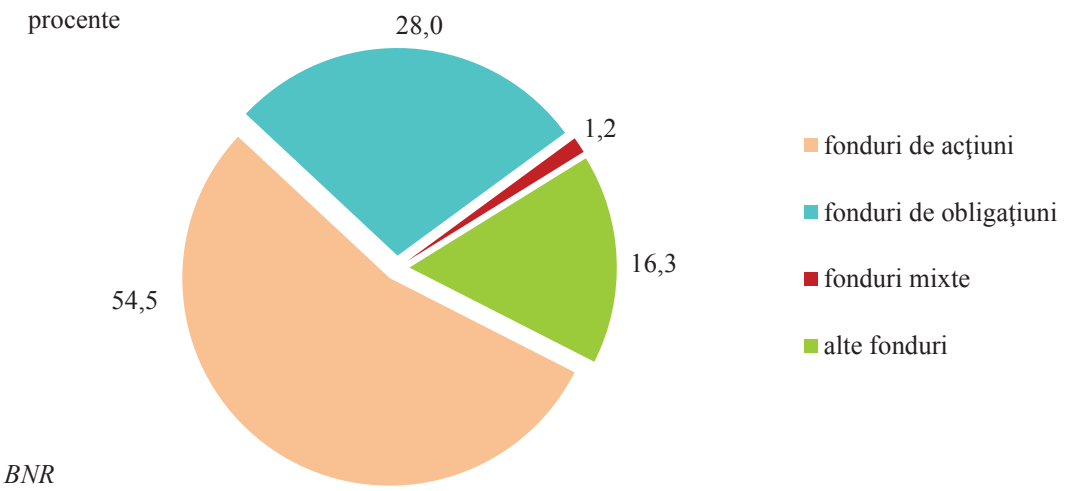

Sursa: BNR

În România, fondurile de investiţii deţineau active financiare în valoare de 14 216 milioane lei la sfârşitul lunii aprilie 2012[17], în creştere cu 40 la sută (4 118,3 milioane lei) faţă de decembrie 2011 – creşterea s-a datorat reclasificării fondurilor de piaţă monetară în categoria fonduri de investiţii altele decât cele de piaţă monetară în luna martie 2012, ca urmare a alinierii definiţiei fondurilor de piaţă monetară la definiţia europeană.

Soldul postului de activ acţiuni/unităţi de fond ale fondurilor de investiţii şi fondurilor de piaţă monetară a fost la 30 aprilie 2012 de 473 milioane lei (3,3 la sută din total active), cu 55,6 la sută (169 milioane lei) mai mare faţă de decembrie 2011.

La 30 aprilie 2012, valoarea agregată a activului net (VAN) al fondurilor de investiţii era de 13 235 milioane lei, cu 36,1 la sută (3 508 milioane lei) în creştere faţă de decembrie 2011.

În contextul necesităţii armonizării statisticilor monetare şi financiare cu cerinţele noii metodologii europene de contabilitate naţională SEC 2010, dar şi al satisfacerii nevoilor de informare ale utilizatorilor, şi în domeniul statisticilor fondurilor de investiţii apar noi solicitări de date şi informaţii.

Astfel, pentru alinierea la cerinţele SEC 2010 şi la recomandările G-20, ar putea fi solicitată administratorilor fondurilor de investiţii furnizarea de informaţii suplimentare referitoare la:

– creanţe provenite din depozite şi credite, detaliate pe sectoare instituţionale şi pe benzi de scadenţe (≤ 1 an, > 1 an) şi depozite *overnight* plasate la instituţii de credit;

– detalierea instrumentului acţiuni şi ale titluri de participaţie în acţiuni cotate, acţiuni necotate şi alte participaţii;

– detalierea instrumentului acţiuni/unităţi de fond ale fondurilor de investiţii în acţiuni/unităţi de fond ale fondurilor de piaţă monetară şi acţiuni/unităţi de fond ale fondurilor de investiţii;

[17] Datele agregate privind activele şi pasivele fondurilor de investiţii raportate la Banca Naţională a României nu cuprind date aferente Fondului Proprietatea.

– credite şi depozite atrase detaliate pe sectoare instituţionale şi pe benzi de scadenţe (≤ 1 an, > 1 an);
– identificarea separată a societăţilor de asigurare şi a fondurilor de pensii.

Banca Naţională a României a implementat deja o parte din cerinţele necesare actualizării Regulamentului Băncii Centrale Europene privind activele şi pasivele fondurilor de investiţii (BCE/2007/8):

– înregistrarea creanţelor provenite din depozite şi credite detaliate pe sectoare instituţionale şi pe benzi de scadenţe (≤ 1 an, > 1 an);
– detalierea instrumentului acţiuni şi ale titluri de participaţie în acţiuni cotate, acţiuni necotate şi alte participaţii;
– detalierea instrumentului acţiuni/unităţi de fond ale fondurilor de investiţii în acţiuni/unităţi de fond ale fondurilor de piaţă monetară şi acţiuni/unităţi de fond ale fondurilor de investiţii;
– evidenţierea creditelor şi depozitelor atrase detaliate pe sectoare instituţionale şi pe benzi de scadenţe (≤ 1 an, > 1 an).

III.3. Statisticile privind societăţile de asigurare şi fondurile de pensii

Conform metodologiei conturilor naţionale SEC 1995, societăţile de asigurare şi fondurile de pensii fac parte din acelaşi subsector instituţional „Societăţi de asigurare şi fonduri de pensii", componentă a sectorului „Societăţi financiare". În definiţia fondurilor de pensii se includ fondurile de pensii private sau administrate privat, adică acele fonduri care formează Pilonii II şi III ai sistemului de pensii.

Banca Naţională a României elaborează şi diseminează statistici ale acestui subsector instituţional în cadrul statisticii conturilor naţionale financiare, scop în care prelucrează date bilanţiere ale societăţilor clasificate în acest sector instituţional şi colectează date de la autorităţile de reglementare şi supraveghere competente, şi anume Comisia de Supraveghere a Asigurărilor şi Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private.

La nivelul Sistemului European al Băncilor Centrale nu există în prezent o reglementare care să acopere nevoile de informare privind activitatea acestui sector. Colectarea de informaţii s-a făcut pe baza aşa-numitei „abordări pe termen scurt", adică folosindu-se date care erau deja culese şi disponibile în băncile centrale naţionale în scopul elaborării altor statistici, cum ar fi statistica conturilor naţionale financiare. Structura de date (raportată trimestrial şi de Banca Naţională a României) conţine informaţii de stocuri şi tranzacţii, atât la nivelul subsectorului „Societăţi de asigurare şi fonduri de pensii", cât şi pe cele două componente ale sale.

Evoluţia stocului total de active financiare al sectorului „Societăţi de asigurare şi fonduri de pensii" (S.125)

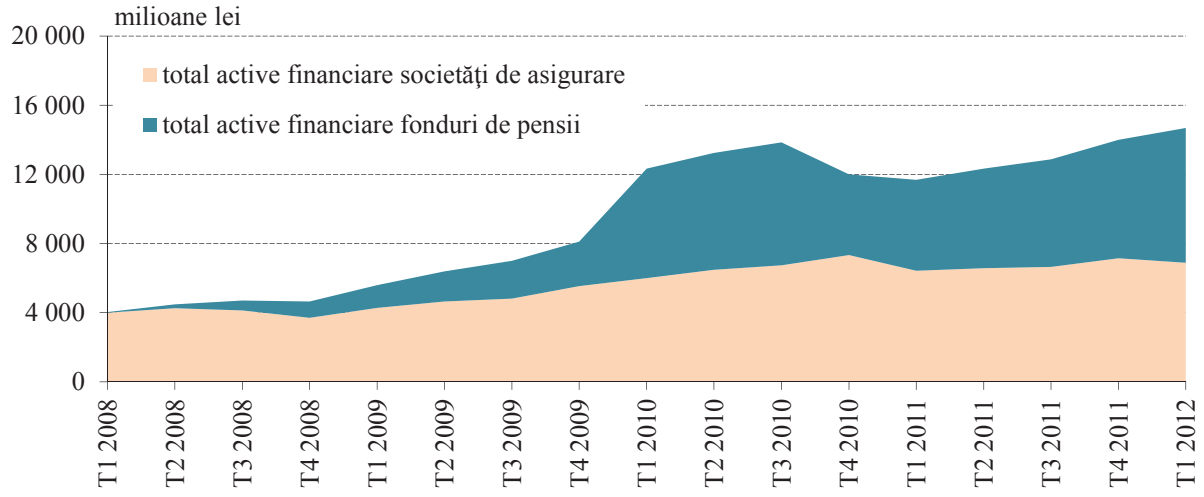

Sursa: CSA, BNR

Evoluţia stocului total de pasive financiare al sectorului „Societăţi de asigurare şi fonduri de pensii" (S.125)

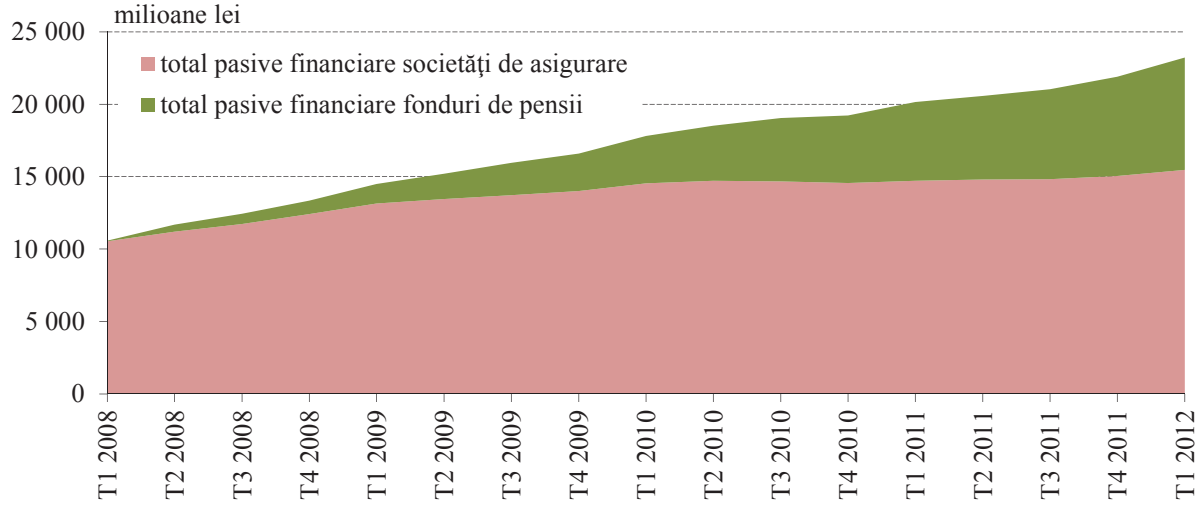

Sursa: CSA, BNR

În cursul anului 2011 utilizatorii de date ai Sistemului European al Băncilor Centrale şi Comitetului European de Risc Sistemic au exprimat necesitatea de a exista un set de statistici armonizate ale Băncii Centrale Europene referitoare la sectorul societăţilor de asigurare, aceste informaţii fiind necesare în analizele financiare monetare, precum şi în cele ale dezvoltărilor structurale ale sectoarelor financiare. În plus, la sfârşitul anului 2011 autoritatea europeană de supraveghere în domeniu (AEAPO) a lansat două consultări publice referitoare la proiectele de propuneri cu privire la formularele de raportare *Solvency II*.

Pentru început, statisticile Băncii Centrale Europene vor acoperi numai necesităţile de informaţii referitoare la societăţile de asigurare, care se vor baza pe un Regulament al BCE adresat tuturor societăţilor de asigurare rezidente în zona euro, care ar urma să fie definitivat până la sfârşitul anului 2013 şi care va fi armonizat cu cerinţele informaţionale din formularele de raportare *Solvency II*.

În acest sens, regulamentul ar recunoaşte necesitatea ca Sistemul European al Băncilor Centrale să primească date de la autorităţile naţionale de supraveghere şi de la Autoritatea Europeană pentru Asigurări şi Pensii Ocupaţionale. În acest context, BCE a organizat două reuniuni la nivel de experţi, cu participanţi din cadrul BCE, băncilor centrale naţionale şi AEAPO. Obiectivul a fost acela de a identifica măsura în care cerinţele BCE ar putea fi îndeplinite prin utilizarea viitoarelor formulare de raportare *Solvency II*.

Cerinţele de raportare vor consta în 5 seturi de statistici:

- activele şi pasivele bilanţiere (pe bază individuală – neconsolidat şi de grup – consolidat);
- deţinerile de titluri pe baza titlu-cu-titlu;
- adecvarea capitalului;
- contul de profit şi pierdere;
- registrul societăţilor de asigurare.

III.4. Statistica finanţelor guvernamentale

În vederea îndeplinirii sarcinilor sale, pentru analizele şi deciziile de politică economică şi monetară, Sistemul European al Băncilor Centrale trebuie să dispună de statistici complete şi fiabile privind finanţele publice.

În funcţie de aranjamentele instituţionale din fiecare ţară, este posibil ca o parte a informaţiilor necesare pentru îndeplinirea cerinţelor statistice ale SEBC în domeniul statisticii finanţelor guvernamentale să fie compilată de alte autorităţi statistice naţionale decât banca centrală, astfel încât este important ca la nivel naţional să existe o bună cooperare între acestea.

Informaţiile raportate de băncile centrale naţionale şi colectate de BCE cuprind statistici privind veniturile şi cheltuielile administraţiei publice, clasificate pe instrumente şi subsectoare ale administraţiei publice conform cerinţelor SEC 1995, deficitul, datoria publică şi ajustarea deficit-datorie.

Ajustarea deficit-datorie (ADD) trimite la egalitatea fundamentală a sistemului de conturi naţionale, care arată că sistemul este în echilibru. Variaţia stocului trebuie să fie explicată integral prin elementele componente:

$$\Delta S = S_f - S_i = F = T + R + AMV$$

unde:

ΔS– variaţia stocurilor;

S_f – stoc la finalul perioadei;

S_i – stoc la începutul perioadei;

F – flux;

T – tranzacţie;

R – efectul modificărilor de preţ;

AMV – alte modificări de volum.

Cunoscând că datoria este o valoare de stoc, iar deficitul/surplusul este rezultatul unor tranzacţii, ajustarea deficit-datorie măsoară acea parte a variaţiei datoriei care nu este explicată de evoluţia deficitului sau surplusului administraţiei publice în perioada de referinţă, şi anume aceea care se datoreşte tranzacţiilor cu active financiare şi pasive (altele decât cele de natura datoriei), ajustărilor datorează modificărilor de preţuri, câştiguri sau pierderi din deţinerea de instrumente denominate în valută, altor modificări ale volumului datoriei sau discrepanţei statistice dintre soldul contului de capital şi soldul contului financiar al administraţiei publice.

Astfel, putem scrie următoarea formulă de calcul pentru ADD:

Deficit/surplus (minus B.9)

+ Achiziţiile nete de instrumente financiare (tranzacţii cu instrumente financiare definite şi clasificate conform SEC, date consolidate)

- Acumulări nete de pasive care nu sunt instrumente de datorie (tranzacţii cu instrumente financiare definite şi clasificate conform SEC, date consolidate)

+ Discrepanţa statistică (B.9 - B.9f)

= Necesarul de finanţare al administraţiei publice

+ Creşterea netă a valorii nominale a datoriei rezultată din variaţia cursului de schimb

+ Ajustări datorate modificării preţului de piaţă al instrumentelor de datorie

+ Creşterea valorii nominale a datoriei rezultată din alte modificări de volum (date consolidate)

= Variaţia datoriei

unde:

B.9 este soldul contului de capital (nefinanciar) al administraţiei publice sau capacitatea netă/necesarul net de finanţare al administraţiei publice, calculat ca diferenţă între venituri şi cheltuieli;

B.9f este soldul contului financiar, iar datoria este măsurată ca stoc la sfârşitul perioadei, la valoare nominală, pe bază de date brute şi consolidată (datoria Maastricht).

Reconcilierea variaţiei datoriei cu deficitul/surplusul administraţiei publice este un indicator important al calităţii datelor şi face obiectul a numeroase analize.

Adoptarea noii metodologii SEC 2010 în cursul anului 2012 presupune şi modificarea cerinţelor BCE de raportare în domeniul statisticii finanţelor guvernamentale. Acest proces de actualizare va trebui să aibă în vedere dificultăţile de compilare a datelor şi mai ales de furnizare a datelor istorice, datorate noilor definiţii de instrumente şi sectoare introduse de noua metodologie, cum ar fi: noua definiţie a formării brute de capital fix, noile instrumente „Opţiuni pe acţiuni ale angajaţilor" (F.72) sau „Provizioane pentru executarea garanţiilor standard" (F.66), noul subsector financiar „Instituţii financiare captive şi alte entităţi creditoare" (S.127). În lipsa unor informaţii acurate, datele vor trebui estimate.

Bibliografie

1. Comisia Europeană, Eurostat, propunere de regulament privind Sistemul European de Conturi Naţionale şi Regionale în Comunitate, ediţia 2010 (SEC 2010).

2. ECB (2012), "*Insurance corporations statistics – Expert Group meetings – Progress report*".

3. ECB (2012), "*Working towards an ECB Regulation on insurance corporations statistics*".

4. European Commission, Eurostat, (2012) "*Macroeconomic Imbalance Procedure Scoreboard, Headline indicators, 30 January 2012, Statistical information*".

5. FSB (2011), "*Overview of Progress in the Implementation of the G20 Recommendations for Strengthening Financial Stability*", http://www.financialstabilityboard.org/publications/r_111104.pdf.

6. IMF (2011) "*The Financial Crisis and Information Gaps – Implementation Progress Report, June 2011*", http://www.imf.org/external/np/g20/pdf/063011.pdf.

7. JO L3010/1 (1996), Regulamentul (CE) nr. 2223/1996 al Consiliului din 25 iunie 1996 privind Sistemul European de Conturi Naţionale şi Regionale din Comunitate.

8. JO L306 (2011), Directiva 2011/85/UE a Consiliului din 8 noiembrie privind cerinţele referitoare la cadrele bugetare ale statelor membre.

9. JO L306 (2011), Regulamentul (UE) nr. 1174/2011 al Parlamentului European şi al Consiliului din 16 noiembrie 2011 privind măsurile de executare pentru corectarea dezechilibrelor macroeconomice excesive din zona euro.

10. JO L306 (2011), Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European şi al Consiliului din 16 noiembrie 2011 privind prevenirea şi corectarea dezechilibrelor macroeconomice.

11. MO 67/2012, Regulamentul BNR nr. 31/2011 privind raportarea de date şi informaţii statistice la Banca Naţională a României.

12. United Nations, Eurostat, International Monetary Fund, Organization for Economic Cooperation and Development, and the World Bank (2009), "*System of National Accounts 2008*", New York.

Anexe

Anexa 1

Transpunerea instrumentelor financiare SEC 1995 pe structura SEC 2010

Cod SEC 1995			Categorie instrument financiar	Cod SEC 2010		
Nivel 1	Nivel 2	Nivel 3		Nivel 1	Nivel 2	Nivel 3
F.1			**Aur monetar şi drepturi speciale de tragere (DST)**	**F.1**		
	F.11		Aur monetar		F.11	
	F.12		Drepturi speciale de tragere (DST)		F.12	
F.2			**Numerar şi depozite**	**F.2**		
	F.21		Numerar		F.21	
	F.22		Depozite transferabile		F.22	
	F.29		Alte depozite		F.29	
F.3			**Titluri de natura datoriei**	**F.3**		
	F.33	F.331	Titluri de natura datoriei pe termen scurt		F.31	
	F.33	F.332	Titluri de natura datoriei pe termen lung		F.32	
F.4			**Credite**	**F.4**		
	F.41		Credite pe termen scurt		F.41	
	F.42		Credite pe termen lung		F.42	
F.5			**Participaţii şi acţiuni inclusiv ale fondurilor de investiţii**	**F.5**		
	F.51		Participaţii		F.51	
		F.511	Acţiuni cotate			F.511
		F.512	Acţiuni necotate			F.512
		F.513	Alte participaţii			F.519
	F.52		Acţiuni sau unităţi ale fondurilor de investiţii		F.52	
			Acţiuni sau unităţi ale fondurilor de piaţă monetară			F.521

Cod SEC 1995			Categorie instrument financiar	Cod SEC 2010		
Nivel 1	Nivel 2	Nivel 3		Nivel 1	Nivel 2	Nivel 3
			Acţiuni/unităţi ale fondurilor de investiţii altele decât de piaţă monetară			F.522
F.6			**Sisteme de asigurări, de pensii şi scheme de garantare standard**	**F.6**		
	F.62		Provizioane tehnice de asigurări generale		F.61	
		F.611	Drepturi asupra asigurărilor de viaţă şi a rentelor		F.62	
		F.612	Drepturi de pensie		F.63	
		F.612	Drepturi ale fondurilor de pensii asupra administratorilor fondurilor de pensii		F.64	
			Drepturi la prestaţii, altele decât pensiile		F.65	
			Provizioane pentru executarea garanţiilor standard		F.66	
			Instrumente financiare derivate şi opţiuni pe acţiuni ale angajaţilor	**F.7**		
	F.34		Instrumente financiare derivate		F.71	
			Opţiuni pe acţiuni ale angajaţilor		F.72	
F.7			**Alte conturi de primit/de plătit**	**F.8**		
	F.71		Credite comerciale şi avansuri		F.81	
	F.79		Alte conturi de primit/de plătit, exclusiv credite comerciale şi avansuri		F.89	

Anexa 2

Tabloul indicatorilor de bord

Nr. crt.	Denumirea indicatorului	Valori ţintă	Formula de calcul
1.	Ponderea soldului contului curent în produsul intern brut (media mobilă din ultimii 3 ani)	+6%/-4%	$\frac{\left(\frac{CC}{PIB}\right)_t + \left(\frac{CC}{PIB}\right)_{t-1} + \left(\frac{CC}{PIB}\right)_{t-2}}{3} * 100$
2.	Ponderea poziţiei investiţionale internaţionale nete în produsul intern brut	-35%	$\frac{PIIN_t}{PIB_t} * 100$
3.	Cursul real efectiv de schimb (variaţia pentru 3 ani)*	Cuartila de distribuţie inferioară de -5% şi superioară de +5%, pentru statele zonei euro Cuartila de distribuţie inferioară de -11% şi superioară de +11%, pentru statele din afara zonei euro	$\frac{(CRES_IAPC_35)_t - (CRES_IAPC_35)_{t-3}}{(CRES_IAPC_35)_{t-3}} * 100$
4.	Variaţia (pentru 5 ani) a cotei de piaţă a exporturilor (preţuri curente)	-6%	$\frac{\left(\frac{EXP_c}{EXP_w}\right)_t - \left(\frac{EXP_c}{EXP_w}\right)_{t-5}}{\left(\frac{EXP_c}{EXP_w}\right)_{t-5}} * 100$
5.	Costul unitar cu forţa de muncă (variaţia pentru 3 ani)	+9% pentru statele zonei euro +12% pentru statele din afara zonei euro	$\frac{(CFM)_t - (CFM)_{t-3}}{(CFM)_{t-3}} * 100$
6.	Indicele armonizat al preţului locuinţelor	+6%	$\left(\frac{\frac{IPL_t}{DEFL_t} - \frac{IPL_{t-1}}{DEFL_{t-1}}}{\frac{IPL_{t-1}}{DEFL_{t-1}}}\right) * 100$
7.	Fluxul datoriei sectorului privat ca pondere în produsul intern brut	+15%	$\frac{FDSP_t}{PIB_t} * 100$
8.	Datoria sectorului privat (pondere în produsul intern brut)	+160%	$\frac{SDSP_t}{PIB_t} * 100$

Nr. crt.	Denumirea indicatorului	Valori ţintă	Formula de calcul
9.	Datoria sectorului administraţiei publice (pondere în produsul intern brut)	+60%	$\frac{DSGG_t}{PIB_t} * 100$
10.	Rata şomajului (media mobilă pe ultimii 3 ani)	10%	$\frac{(RS)_t + (RS)_{t-1} + (RS)_{t-2}}{3}$

* Pentru calculul indicatorului se utilizează ca deflator indicele armonizat al preţurilor de consum din alte 35 de state industriale.

Legendă:

CC – soldul contului curent

CFM – costul forţei de muncă

CRES – cursul real efectiv de schimb

DEFL – deflatorul cheltuielilor de consum final ale gospodăriilor populaţiei şi instituţiilor fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populaţiei

DSGG – datoria sectorului administraţiei publice

EXPc – exportul naţional

EXPw – exportul mondial

FDSP – fluxul datoriei sectorului privat

IAPC – indicele armonizat al preţurilor de consum

IPL – indicele de preţ al locuinţelor

PIB – produsul intern brut

PIIN – poziţia investiţională internaţională netă

RS – rata şomajului

SDSP – soldul datoriei sectorului privat.